

**PRIZNANJE SUDSKIH ODLUKA PREMA UREDBI
VIJEĆA (EZ) BR. 44/2001 OD 22. PROSINCA 2000.
O SUDSKOJ NADLEŽNOSTI I PRIZNANJU
I OVRSI ODLUKA U GRAĐANSKIM
I TRGOVAČKIM PREDMETIMA**

Prof. dr. sc. Hrvoje Sikirić *

UDK 341.64(4)EU

339.923:061.1](4)EU

341.985.2(4)EU

Izvorni znanstveni rad

Primljeno: listopad 2011.

U radu se analizira koncept priznanja i postupak priznanja sudskih odluka prema Uredbi Bruxelles I. Nakon uvodnog dijela, u drugom dijelu rada obrazlaže se koncept priznanja prema Uredbi Bruxelles I, i to prvo opća pitanja vezana uz institut priznanja, a zatim pravni učinci strane odluke koji se priznanjem protežu u državu priznanja. U trećem, središnjem dijelu rada razmatraju se dva načina priznanja koja Uredba Bruxelles I predviđa: automatsko priznanje, priznanje u posebnom postupku u kojem je utvrđenje da je strana odluka podobna za priznanje glavni predmet tog postupka, te odlučivanje o priznanju kao o prethodnom pitanju unutar jednog postupka. U okviru tog dijela rada obrazlaže se i institut djelomičnog priznanja. Predmet četvrtog dijela rada jest institut prekida postupka priznanja.

Ključne riječi: Uredba Vijeća (EZ) br. 44/2001 od 22. prosinca 2000. o sudskoj nadležnosti i priznanju i ovrsi odluka u građanskim i trgovačkim predmetima, Uredba Bruxelles I, strana sudska odluka, priznanje stranih sudskih odluka, automatsko priznanje, priznanje kao glavno pitanje, priznanje kao prejudicijelno pitanje

---

* Dr. sc. Hrvoje Sikirić, profesor Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Trg maršala Tita 14, Zagreb

I. UVOD

Uredba Vijeća (EZ) br. 44/2001 od 22. prosinca 2000. o sudskoj nadležnosti i priznanju i ovrši odluka u građanskim i trgovačkim predmetima (dalje: Uredba ili Uredba Bruxelles I)¹ najvažniji je izvor komunitariziranoga međunarodnog privatnog procesnog prava.² U III. poglavlju Uredba uređuje priznanje i ovrhu sudskih odluka donesenih u jednoj u drugoj državi članici. S gledišta prava Europske unije, u cilju ostvarenja pravosudne suradnje u građanskim predmetima kojom se doprinosi funkcioniranju unutarnjeg tržišta, odredbe tog poglavlja trebale bi prije svega omogućiti slobodu kretanja odluka unutar Europske unije kao prostora “slobode, pravde i sigurnosti” i time doprinijeti učinkovitoj prekograničnoj pravnoj zaštiti njezinih građana. Kako je to u točki 2. Preambule navedeno, cilj Uredbe pojednostavnjenje je formalnosti i omogućivanje “brzog i jednostavnog priznanja i ovrhe odluka” između država članica. Promatrano na taj način, III. poglavlje središnje je poglavlje Uredbe Bruxelles I.

Člankom 32. određuje se opseg slobodnog kretanja sudskih odluka unutar europskog pravosudnog prostora te pojam odluke na koju se Uredba odnosi. Prema tom članku odluka u smislu Uredbe Bruxelles I jest “svaka odluka suda države članice, bez obzira na njezin naziv kao odluka, uključujući rješenje ili nalog za izvršenje, kao i odluku sudskog službenika o utvrđenju troškova”. Članak se treba tumačiti zajedno s člankom 1., kojim se određuje sadržajno polje primjene Uredbe. U skladu s time, pod pretpostavkom da su donesene u postupku pokrenutom nakon stupanja Uredbe na snagu, prema liberalnom režimu priznanja i ovrhe koji predviđa Uredba mogu se priznavati odnosno proglašavati ovršnim samo one odluke koje ispunjavaju kriterije iz članaka 32. i 1. Uredbe. Članak 32. određujući pojam “sudske odluke” istodobno određuje i polje primjene III. poglavlja.³

¹ Službeni list EZ L 12, 16. siječnja 2001., str. 1.

² O izvorima komunitariziranoga međunarodnog privatnog prava te o Uredbi Bruxelles I općenito vidi pobliže Sikirić, Hrvoje, *Razlozi za odbijanje priznanja i ovrhe sudskih odluka po Uredbi Vijeća (EZ) br. 44/2001 od 22. prosinca 2000. o sudskoj nadležnosti i priznanju i ovrši odluke u građanskim i trgovačkim predmetima*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol. 60, br. 1, 2010, str. 46 - 100, str. 46 - 54.

³ O pojmu “odluke” vidi pobliže Sikirić, *op. cit.* u bilj. 2, str. 54 - 60.

Priznanje sudskih odluka Uredba uređuje u 1. odjelu III. poglavlja. Koncept priznanja uređen je u članku 33.,⁴ dok su razlozi za odbijanje priznanja, koji se odnose i na odbijanje proglašenja sudske odluke ovršnom, određeni u člancima 34.⁵ i 35.^{6,7} Člankom 36.⁸ predviđa se zabrana preispitivanja sudske odluke čije se priznanje odnosno proglašenje ovršnom traži u pogledu merituma.⁹ U članku 37. regulira se prekid postupka priznanja strane sudske odluke.

U 2. odjelu III. poglavlja, u člancima 38. - 52., Uredba uređuje postupak povodom zahtjeva za proglašenje strane odluke ovršnom. Pod pretpostavkama i u opsegu određenim u članku 33., koji uređuje koncept priznanja odluka u okviru Uredbe, mogu se na postupak priznanja odluke primijeniti odredbe o

---

⁴ Članak 33. "1. Odluke donesene u državi članici priznaju se u drugim državama članicama; za to se ne traži nikakav posebni postupak. 2. Svaka stranka koja zahtjeva priznanje odluke kao glavno pitanje spora, može na osnovi postupka utvrđenog u 2. i 3. odjelu ovog poglavlja tražiti priznanje odluke. 3. Ako ishod postupka o priznanju pred sudom države članice zavisi od utvrđenja priznanja incidentalnog pitanja, taj sud može odlučiti o priznanju."

⁵ Članak 34. "Odluka se ne priznaje: 1. ako bi priznanje bilo očito protivno javnom poretku države u kojoj se traži; 2. ako tuženiku, koji se nije upustio u postupak, nije pravilno dostavljen podnesak kojim se započeo postupak ili ekvivalentni podnesak, ili mu takav podnesak nije tako pravovremeno dostavljen da bi se mogao braniti, osim ako je tuženik propustio započeti postupak za podnošenje pravnog lijeka protiv odluke iako mu je to bilo moguće; 3. ako je odluka nespojiva s drugom odlukom koja je donesena između istih stranaka u državi članici u kojoj se traži priznanje; 4. ako je odluka nespojiva s prethodnom odlukom koja je donesena u drugoj državi članici ili u trećoj državi u sporu o istom zahtjevu i između istih stranaka, ukoliko ta odluka ispunjava potrebne pretpostavke u državi u kojoj se traži priznanje."

⁶ Članak 35. "1. Nadalje odluka se ne priznaje, ako bi time bili povrijeđeni propisi 3., 4. i 6. odjela II. poglavlja ili kad se radi o slučaju iz članka 72. 2. Pri ispitivanju nadležnosti iz prethodnog stavka, sud ili organ države u kojoj se traži priznanje vezan je utvrđenim činjenicama na osnovi kojih je sud države članice porijekla zasnovao svoju nadležnost. 3. Nadležnost suda države porijekla ne smije se ispitivati, osim što se tiče propisa iz stavka 1; odredbe o nadležnosti ne spadaju pod javni poredak iz članka 34. točke 1."

⁷ O razlozima za odbijanje priznanja i proglašenja ovršnosti vidi pobliže Sikirić, *op. cit.* u bilj. 2, str. 61 - 96.

⁸ Članak 36.

Inozemna odluka se ne smije ni pod kakvim okolnostima ispitivati s obzirom na njezin sadržaj.

⁹ O zabrani preispitivanja sudske odluke u pogledu merituma vidi pobliže Sikirić, *op. cit.* u bilj. 2, str. 96 - 98.

postupku proglašenja odluke ovršnom, čime se ostvaruje funkcionalna veza između tih dvaju postupaka.

Odredbe članaka 53. - 56. koje su sadržane u 3. odjelu III. poglavlja Uredbe Bruxelles I primjenjuju se i na priznanje i na proglašenje odluke ovršnom.

Središnja tema ovog rada jest obrazloženje koncepta priznanja kako je uređen u članku 33. Uredbe (II.). Nakon toga razmotrit će se institut prekida postupka priznanja koji Uredba predviđa radi zaštite interesa osobe protiv koje se priznanje traži s obzirom na to da je prema Uredbi moguće priznanje strane sudske odluke koja u državi članici u kojoj je donesena još nije stekla pravomoćnost (III.).

II. KONCEPT PRIZNANJA PREMA UREDBI BRUXELLES I

Članak 33. uređuje koncept priznanja u okviru Uredbe Bruxelles I i predviđa tri načina priznanja stranih odluka (1), koji će se detaljno analizirati u sljedećem dijelu rada. U ovom dijelu rada razmotrit će se opća pitanja vezana uz institut priznanja stranih sudskih odluka (2) te pravni učinci strane odluke koji se njezinim priznanjem protežu u državu priznanja (3).

1. Uvod

Članak 33., koji sadržajno neizmijenjen odgovara članku 26. Bruxelleske konvencije,¹⁰ određuje da se odluke koje su donesene u jednoj državi članici priznaju bez posebnog postupka u drugim državama članicama (stavak 1.). Stranke mogu, međutim, zatražiti da se u posebnom postupku u kojem je priznanje glavno pitanje utvrdi da je strana odluka sposobna za priznanje (stavak 2.). O priznanju se može odlučiti i kao o prethodnom pitanju, tj. o priznanju može odlučiti svaki sud kojem odluka u postupku u kojem odlučuje ovisi o priznanju strane odluke (stavak 3.).

---

¹⁰ Bruxelleska konvencija od 27. rujna 1968. o nadležnosti i ovrši odluka u građanskim i trgovačkim predmetima (dalje: Bruxelleska konvencija ili BK), Službeni list EZ L 299, 31. prosinca 1972., str. 32. Posljednja verzija teksta u: Službeni list EZ C 27, 26. siječnja 1998., str. 1.

Kao što je uvodno napomenuto, Uredbom Bruxelles I ostvarena je funkcionalna veza između odredbi kojima se uređuje postupak priznanja i odredbi kojima se uređuje postupak proglašenja odluke ovršnom. Primjerice, zbog toga što čl. 33. st. 2., koji dopušta da se o priznanju strane odluke odluči u posebnom postupku, izričito upućuje na primjenu članaka 38. i sl. i članaka 53. i sl., taj posebni postupak priznanja vrlo je sličan postupku proglašenja odluke ovršnom, osim kad se odredbe o proglašenju odluke ovršnom izričito odnose na prisilnu ovrhu. Usklađenost koja postoji između samostalnog postupka priznanja i postupka donošenja odluke o ovršnosti najvidljivija je u tome što se razlozi za odbijanje priznanja i ovrhe predviđeni u člancima 34. i 35. mogu istaknuti tek u postupku po prvom pravnom lijeku koji je predviđen protiv odluke o priznanju odnosno odluke o ovršnosti.¹¹

Nasuprot toj sličnosti između posebnog postupka priznanja i postupka donošenja odluke o ovršnosti postoji bitna razlika između automatskog priznanja, s jedne strane, i priznanja u posebnom postupku i postupka donošenja odluke o ovršnosti, s druge strane. Automatsko priznanje ne zahtijeva nikakav postupak priznanja, pa se stoga ne trebaju ni prilagati isprave koje članci 53. i sl. predviđaju da se trebaju priložiti kad se o priznanju odlučuje u posebnom postupku, odnosno kad se odlučuje u postupku donošenja odluke o ovršnosti.¹² Daljnja razlika u usporedbi postupaka u kojima se može odlučivati o priznanju u odnosu na postupak donošenja odluke o ovršnosti očituje se u tome što za tijela koja o priznanju odlučuju kao o prethodnom pitanju, za razliku od suda koji u prvom stupnju odlučuje o priznanju u samostalnom postupku, odnosno o ovršnosti odluke, ne vrijedi zabrana da po službenoj ispituju postojanje razloga za odbijanje priznanja i ovrhe.

---

¹¹ Kropholler, Jan, *Europäisches Zivilprozessrecht - Kommentar zu EuGVO, Lugano-Übereinkommen und Europäischen Vollstreckungstitel*, 8. Aufl., Frankfurt: Verlag Recht und Wirtschaft GmbH, 2005., čl. 33., t. 9.

¹² Schlosser, Peter, *EU-Zivilprozessrecht - Kommentar - EuGVVO, EuEheVO, EuBVO, EuZVO*, München: BeckVerlag, 2003., čl. 33., t. 2.

2. Opća pitanja vezana uz institut priznanja strane odluke

a) Teorije o priznanju

Uredba ne sadržava definiciju pojma “priznanje”. *Jenard* je u Izvještaju uz Bruxellesku konvenciju istaknuo dvije bitne karakteristike priznanja po toj Konvenciji: “[P]riznanje mora rezultirati time da se odluci dodijeli ona ovlast i učinci koje ona ima u državi u kojoj je donesena.”¹³ Iz tog obrazloženja slijedi da se učinci koje je strana odluka stekla po pravu države u kojoj je donesena priznanjem protežu i na državu u kojoj se strana odluka priznaje. U skladu s time priznanje bi značilo protezanje pravnih učinaka stečenih u inozemstvu i na tuzemstvo (*Wirkungserstreckung*)¹⁴, odnosno priznanjem bi pravni učinci stečeni u inozemstvu proizvodili pravne učinke i u tuzemstvu. Prema toj teoriji o protezanju učinaka (*Wirkungserstreckungstheorie*), odluka koja je priznata u drugoj državi članici imala bi iste pravne učinke koje ima u državi članici u kojoj je donesena, čak i kad su neki od tih pravnih učinaka nepoznati u državi priznanja. Jedina granica protezanju tih pravnih učinaka jest javni poredak države priznanja (čl. 34. st. 1).¹⁵ Europski sud pravde (od 2009. Sud Europske unije), odlučujući u predmetu *Hoffmann v Krieg*, prihvatio je da treba poći od protezanja učinaka te je zauzeo stav da, u skladu s člankom 33., “[p]riznata strana odluka mora, u načelu, u državi u kojoj se priznanje traži imati isti učinak kao i u državi odluke”.¹⁶ To tumačenje treba podržati jer samo protezanje pravnih učinaka dovodi do stvarne slobode kretanja odluka u europskom

¹³ Izvještaj P. Jenarda o Konvenciji od 27. rujna 1968. o sudskoj nadležnosti i ovrsi odluka u građanskim i trgovačkim predmetima, Službeni list EZ C 59, 3. svibnja 1979., str. 1 (dalje: Izvještaj Jenard), str. 43.

¹⁴ Geimer, Reihnold; Schütze, Rolf, A., *Europäisches Zivilverfahrensrecht*, 3. Aufl., München: Verlag C. H. Beck, 2010., čl. 33., t. 1.; Hess, Burkhard, *Europäisches Zivilprozessrecht*, Heidelberg: C. F. Müller Verlag, 2010., § 6 IV, t. 182.; Kropholler, *op. cit.* u bilj. 11, čl. 33., t. 9.; Wautelet, Patrick, *Chapter III - Recognition and Enforcement - Article 33*, u: *European Commentaries on Private International Law - Brussels I Regulation*, Ulrich Magnus i Peter Mankowski (ur.), München: Sellier, 2007., čl. 33., t. 3.; Rassi, Jürgen, u: *Kommentar zu den Zivilprozeßgesetzen*, 5. Band, 1. Teilband, Hans Fasching i Andreas Konecny (ur.), Wien: Manz Verlag, 2008., čl. 33., t. 5.

¹⁵ Wautelet, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 7.

¹⁶ *Hofman v. Krieg*, ES 145/86 [1988] ECR 645, t. 11.

pravosudnom prostoru.¹⁷ Odluke jedne države članice imaju u svim drugim državama članicama isti onaj učinak koje imaju i u državi članici odluke.

Za razliku od Uredbe Bruxelles I, koja prihvaća načelo protezanja pravnih učinaka iz države odluke u državu priznanja, hrvatski zakonodavac u čl. 86. st. 1. Zakona o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima (dalje: ZRSZ)¹⁸ prihvatio je načelo izjednačavanja strane odluke s domaćom odlukom. Naime, tim se člankom određuje da se "strana sudska odluka izjednačuje s odlukom suda Republike Hrvatske i pravno djeluje u Republici Hrvatskoj samo ako je prizna sud Republike Hrvatske". Na temelju te odredbe ističe se da je osnovni učinak priznanja strane sudske odluke u tome da se ona priznanjem izjednačava s (pravomoćnom) odlukom domaćeg suda (*Wirkungsgleichstellung*) i da na taj način djeluje u državi priznanja.¹⁹ Prema tome, strana odluka, nakon priznanja, djeluje u državi priznanja kao domaća odluka. U skladu s tom teorijom o izjednačavanju učinaka (*Wirkungsgleichtheorie*) za pravne učinke priznanja mjerodavno je pravo države priznanja, a ne pravo države odluke.²⁰

Uz teoriju o protezanju učinaka i teoriju o izjednačavanju učinaka navodi se teorija kumulacije učinaka (*Kumulierungstheorie*), prema kojoj se prava države odluke i države priznanja na određeni način kumuliraju, odnosno zajednički primjenjuju, tako da, s jedne strane, niti jedna odluka čije se priznanje traži u državi priznanja ne može imati veće učinke od onih koje ima u državi odluke i, s druge strane, da država priznanja stranoj odluci u pravilu može najviše priznati onaj učinak koji ima domaća odluka.²¹ To znači da strana odluka ima učinke domaće odluke, ali ne više od onih učinaka koje strana odluka ima u državi odluke.²²

---

¹⁷ Leible, Stefan, *Verordnung (EG) Nr 44/2001 des Rates vom 22. 12. 2000 über die gerichtliche Zuständigkeit und die Anerkennung und Vollstreckung von Entscheidungen in Zivil- und Handelssachen (Brüssel I-VO) - Anerkennung*, u: *Europäisches Zivilprozessrecht - Kommentar*, Band I, Brüssel I-VO - Brüssel Iia VO, Thomas Rauscher (ur.), 2. Aufl., Bearbeitung 2011., München: Sellier, 2011., čl. 33., t. 3a.

¹⁸ Narodne novine, br. 56/1991.

¹⁹ Dika, Mihajlo, u: Dika, Mihajlo; Knežević, Gašo; Stojanović, Srđan, *Komentar Zakona o međunarodnom privatnom pravu*, Beograd: Nomos, 1991., str. 279.

²⁰ *Ibid.*

²¹ Kropholler, *op. cit.* u bilj. 11, čl. 33., t. 9.; Leible, *op. cit.* u bilj. 17, čl. 33., t. 3.

²² Rassi, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 6.

b) Irelevantnost priznanja u trećoj državi

Ako se priznanje strane odluke donesene u jednoj državi članici traži u drugoj državi članici, za priznanje nije važno je li ta odluka već priznata i s kojim učinkom u nekoj trećoj državi. Priznanje odluke o priznanju nije moguće, tj. ne može se priznati delibacijska odluka ili ovršni naslov koji su doneseni u nekoj trećoj državi.²³

c) Pravni učinak koji je nastupio u državi odluke

Učinci strane odluke mogu se protegnuti na državu priznanja samo ako su doista i nastupili u državi odluke. Prema tome, za ocjenu je li određeni pravni učinak nastupio i je li još uvijek na snazi mjerodavno je pravo države odluke. Odluka koja je ništava ili pobojna u državi odluke ne može biti predmet priznanja.²⁴

d) Ukidanje odluke u državi odluke

U skladu s načelom automatskog protezanja pravnih učinaka odluke koji su nastupili u državi odluke i na državu priznanja, ako ti pravni učinci prestaju u državi odluke (npr. dolazi do ponavljanja postupka), slijedi da oni prestaju i u državi priznanja.²⁵ Mogućnost da su pravni učinci prestali u državi odluke treba uzeti u obzir i u stadiju pravnih lijekova (čl. 44.) protiv odluke o priznanju koja je, u skladu s čl. 33. st. 2, donesena u posebnom postupku u kojem je priznanje bilo glavno pitanje. Nadalje, ako bi u državi priznanja bilo pravomoćno odlučeno o priznanju strane odluke, prigovor o tome da su pravni učinci prestali u državi odluke, ako taj prigovor nije bio stavljen u postupku, poslije se zbog prekluzije više ne bi mogao istaknuti. Drukčije je u slučaju kad bi u državi priznanja već bila donesena odluka o ovršnosti, a da nakon toga u državi u kojoj je odluka bila donesena njoj bude ukinuto svojstvo ovršnog naslova. Odluka o ovršnosti donesena u državi u kojoj je proglašenje ovršnosti bilo zatraženo, ostaje na snazi.²⁶

²³ Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 3.

²⁴ Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 7.

²⁵ Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 8.; Rassi, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 11.

²⁶ Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 8. - 10.

e) Opseg priznanja

U biti je priznanja, shvaćenog kao protezanje učinaka, da se priznanjem strane odluke u državi priznanja stranoj odluci da pravni učinci u državi priznanja ne bi mogli veći od pravnih učinaka koji postoje u državi odluke²⁷, jer “ono što ne postoji, ne može se niti priznati”.²⁸ U skladu s time, za opseg učinaka strane odluke čije se priznanje traži mjerodavno je pravo države odluke.²⁹ To znači da sud koji odlučuje o priznanju mora s gledišta prava države odluke utvrditi koji sadržaj imaju učinci odluke po tom pravu. Ako pravo države odluke u pogledu učinaka upućuje na neko drugo pravo kao pravo mjerodavno za ocjenu pravnih učinaka odluke, takvo upućivanje dalje se treba prihvatiti i pravni učinci ocijeniti s gledišta prava na koje je upućeno.³⁰

f) Tekst u kojem se odluka priznaje

Za priznanje je važna strana odluka u tekstu odluke koja je donesena povodom posljednjeg pravnog lijeka koji je bio uložen u postupku iz kojeg potječe ta odluka. Predmet priznanja su, naime, pravni učinci strane odluke čije se priznanje traži, ako su nastupili po pravu države odluke. To znači da se priznanje ne utvrđuje za pojedine instancijske odluke posebno. Prema tome, ne može se tražiti priznanje prvostupanjske odluke ako je ta odluka drugostupanjskom odlukom ukinuta.³¹

g) Trenutak priznanja

Iz sustava automatskog protezanja učinaka strane odluke slijedi da se pravni učinci odluke donesene u jednoj državi članici na drugu državu članicu protežu od trenutka u kojem su nastali po pravu države članice u kojoj

²⁷ Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 11.

²⁸ Schlosser, *op. cit.* u bilj. 12, čl. 33., t. 2.

²⁹ Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 7. i 12.; Wautelet, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 7.

³⁰ Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 12.

³¹ Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 14.

je odluka donesena.³² Prema tome, trenutak priznanja odnosi se na trenutak nastanka pravnog učinka, a ne na trenutak u kojem se odlučuje o priznanju. Je li određeni pravni učinak nastupio, određuje se po pravu države odluke. U skladu s time, opseg učinaka strane odluke čije se priznanje traži ocjenjuje se po pravu države odluke.³³

h) Protek vremena

Pravni učinci koje se priznanjem protežu na državu priznanja vremenski nisu ograničeni.³⁴

3. Pravni učinci strane odluke koji se priznanjem protežu u državu priznanja

a) Materijalna pravomoćnost

U doktrini se razlikuje pozitivan od negativnog učinka priznanja.

Pozitivan učinak priznanje očitovao bi se u tome da država priznanjem prihvaća da ono što je strani sud odlučio u odluci predstavlja valjano utvrđenje prava i obveza između stranaka (*Feststellungswirkung*). Sadržaj odluke koja se priznaje za stranke je i za sud koji odlučuje o priznanju obvezan.³⁵ Riječ je o najvažnijem učinku odluke koji se treba priznati, o njezinoj materijalnoj pravomoćnosti.³⁶ Za trenutak kad nastupa materijalna pravomoćnost, njezine subjektivne, objektivne i vremenske granice, u skladu s načelom protezanja pravnih učinaka, mjerodavno je pravo države u kojoj je odluka donesena.³⁷ Je-

---

³² Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 16.; Rassi, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 4.; Wautelet, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 19.

³³ Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 17.

³⁴ Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 18.

³⁵ Hess, *op. cit.* u bilj. 14, § 6 IV, t. 186.

³⁶ U francuskoj doktrini materijalna pravomoćnost označava se pojmom "obvezujuća snaga" (*force obligatoire*) odluke.

³⁷ Kropholler, *op. cit.* u bilj. 11, čl. 33., t. 11.; Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 33. - 34., 36. - 39.; Leible, *op. cit.* u bilj. 17, čl. 33., t. 4.; Rassi, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 8.; Wautelet, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 7.

dina granica protezanju učinaka materijalne pravomoćnosti jest javni poredak države priznanja (čl. 34. st. 1).³⁸

Treba li sud priznanja na učinak pravomoćnosti strane odluke paziti *ex officio* ili je na prigovor mjerodavno pravo države priznanja.³⁹ O tom pitanju u pojedinim državama članicama zauzeti su različiti stavovi.⁴⁰

Negativan učinak priznanja sastojao bi se u tome da se u pogledu zahtjeva o kojem je odlučeno stranom odlukom koja je u određenoj državi članici priznata u toj državi članici o tom zahtjevu više ne može odlučivati. U tom smislu priznanje predstavlja osnovu za prigovor presuđene stvari (*res iudicata*).⁴¹ To znači da bi se, nakon što je u državi članici već priznata pravomoćna odluka iz članka 32., nova tužba koja bi u toj državi bila podnesena između istih stranaka i u pogledu istog predmeta spora, trebala odbiti kao nedopuštena.⁴² Za ostvarenje svojeg zahtjeva vjerovnik ima, nakon priznanja, na raspolaganju postupak za donošenje odluke o ovršnosti.⁴³

b) Prekluzijski učinak

Jedan od pravnih učinaka koji se priznanjem proteže i u državu priznanja jest i tzv. prekluzijski učinak (*Präklusionswirkung*). On bi se očitovao u tome da se sud u kasnijem postupku u pogledu istog predmeta spora ne smije pozivati na činjenice koje su u suprotnosti s utvrđenjima iz strane pravomoćne odluke koja je priznata. U odnosu na stranke prekluzijski učinak bio bi u tome da se kad je riječ o istom predmetu spora ne mogu pozivati na činjenice koje su u

---

³⁸ Wautelet, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 7.

³⁹ Leible, *op. cit.* u bilj. 17, čl. 33., t. 4b.

⁴⁰ Na postojanje pravomoćnosti pazi se *ex officio* u Austriji, Danskoj, Islandu, Finskoj, Grčkoj, Nizozemskoj, Njemačkoj, Norveškoj, Portugalu, Španjolskoj, Švedskoj, na prigovor u Belgiji, Francuskoj, Irskoj, Italiji, Luksemburgu, Ujedinjenom Kraljevstvu - prema Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 35.

⁴¹ Wautelet, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 6.; Gaudemet-Tallon, Hélène, *Compétence et exécution des jugements en Europe - Règlement n° 44/2001, Conventions de Bruxelles et de Lugano*, 3e éd., Bruxelles: L. G. D. J., 2004., t. 373.

⁴² Izvještaj Jenard, *op. cit.* u bilj. 13, uz čl. 34.; Kropholler, *op. cit.* u bilj. 11, čl. 33., t. 12.; Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 24.; Leible, *op. cit.* u bilj. 17, čl. 33., t. 4.; Rassi, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 8.

⁴³ Kropholler, *op. cit.* u bilj. 11, čl. 33., t. 12.

suprotnosti s utvrđenjima iz strane pravomoćne odluke koja je priznata, pri čemu se kao takve činjenice ubrajaju i one koje su u vrijeme prvog postupka već postojale, ali se na njih u tom postupku stranke nisu pozvale.⁴⁴ Jesu li i u kojoj mjeri stranke prekludirane, ocjenjuje se po pravu države odluke, a ne po pravu države priznanja.⁴⁵

c) *Pravostvarajući (konstitutivni) učinak*

Kod pravostvarajućih (konstitutivnih) odluka (*jugement constitutif de droit*) njihov pravostvarajući učinak (*Gestaltungswirkung*) proteže se priznanjem i na državu priznanja.⁴⁶ Za razliku od kondemnatornih i deklaratornih odluka kod kojih sud odlučuje o pravnoj posljedici koja je već nastala izvan postupka, kod konstitutivnih odluka sud svojom odlukom stvara nove pravne ili preinačuje, ukida ili poništava postojeće pravne odnose. Za priznanje pravostvarajućeg učinka u smislu Uredbe Bruxelles I nije bitno bi li po pravilima međunarodnoga privatnog prava države priznanja s obzirom na okolnosti bilo mjerodavno neko drugo pravo (*lex causae*), a ne ono koje je primijenio sud odluke, niti da možda po tom pravu takav pravostvarajući učinak uopće ne bi nastupio ili bi nastupio u drukčijem opsegu.⁴⁷

d) *Procesnopravni učinci prema trećima*

Protezanje pravnih učinaka koji su nastupili u državi odluke njezinim priznanjem i u državu priznanja odnosi se i na intervencijski učinak (*Interventionswirkung*) pravomoćne presude i učinak pravomoćnosti na suparničare

⁴⁴ Kropholler, *op. cit.* u bilj. 11, čl. 33., t. 14.; Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 42. - 44.; Hess, *op. cit.* u bilj. 14, § 6 IV, t. 186; Leible, *op. cit.* u bilj. 17, čl. 33., t. 6.; Rassi, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 8.

⁴⁵ Leible, *op. cit.* u bilj. 17, čl. 33., t. 6.

⁴⁶ Kropholler, *op. cit.* u bilj. 11, čl. 33., t. 15.; Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 45. - 46.; Hess, *op. cit.* u bilj. 14, § 6 IV, t. 186.; Leible, *op. cit.* u bilj. 17, čl. 33., t. 7.; Rassi, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 9.; Schlosser, *op. cit.* u bilj. 12, čl. 33., t. 3.

⁴⁷ Kropholler, *op. cit.* u bilj. 11, čl. 33., t. 15.; Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 45.; Leible, *op. cit.* u bilj. 17, čl. 33., t. 7.

(*Streitverkündigungswirkung*).⁴⁸ Za opseg u kojem će se jedan i drugi učinak priznati mjerodavno je pravo države odluke.⁴⁹

e) *Materijalno pravni učinak - strana odluka kao pravno relevantna činjenica*

Uredba Bruxelles I ne uređuje priznanje materijalnopravnih učinaka strane odluke. Za ocjenu materijalnopravnih učinaka strane odluke nije "nadležno" procesno pravo države priznanja, već mjerodavno materijalno pravo određeno prema pravilima međunarodnoga privatnog prava te države. Procesno pravo ne utvrđuje uzimaju li se u obzir materijalnopravni učinci strane odluke. Proizvodi li strana odluka u području materijalnog prava određeni učinak samom činjenicom svojeg postojanja (*Tatbestandswirkung*) ili ne, pitanje je mjerodavnoga materijalnog prava koje se određuje po kolizijskim pravilima međunarodnoga privatnog prava države priznanja.⁵⁰ U skladu s time određuje se po mjerodavnom pravu (*lex causae*) ima li strana odluka, kao što to ima domaća, određeni materijalnopravni učinak - npr. produljenje zastarnog roka.

"Ponekad, u materijalnom pravu nastup određene pravne posljedice ovisi o postojanju pravomoćne presude. Presuda je stvarno obilježje materijalnog pravnog pravila. Pravna posljedica materijalnog pravila do koje dolazi zbog same činjenice postojanja presude jest materijalnopravni učinak presude. Materijalnopravni učinak, jednako kao i pravostvarajući učinak, proizvodi materijalno pravo. Razlika u odnosu na pravostvarajući učinak u tome je što presuda nije usmjerena na materijalnopravni učinak. Materijalnopravni učinak nije cilj postupka. On nije predmet tužbenog zahtjeva i nije predmet odluke. Materijalnopravni učinak sud ne izriče u dispozitivu presude. On će automatski proizići iz materijalnog prava."⁵¹

⁴⁸ Kropholler, *op. cit.* u bilj. 11, 33, t. 16.; Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 47. - 49. i 50. - 58.; Hess, *op. cit.* u bilj. 14, § 6 IV, t. 186.; Leible, *op. cit.* u bilj. 17, čl. 33., t. 8.; Rassi, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 8. Usp. *GIE Réunion européenne et al. v Zurich Espana*, ES C-77/04, ECR [2005] I-4509, t. 34.

⁴⁹ Kropholler, *op. cit.* u bilj. 11, čl. 33., t. 16.; Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 47. - 49. i 50. - 58.; Hess, *op. cit.* u bilj. 14, § 6 IV, t. 186.; Leible, *op. cit.* u bilj. 17, čl. 33., t. 8.; Rassi, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 8.

⁵⁰ Kropholler, *op. cit.* u bilj. 11, čl. 33., t. 17.; Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 59. - 64. i 82.; Hess, *op. cit.* u bilj. 14, § 6 IV, t. 187.; Leible, *op. cit.* u bilj. 17, čl. 33., t. 9.; Rassi, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 9.

⁵¹ Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 60.

Kada se npr. materijalnim pravilom mjerodavnog prava predviđa produljenje zastarnog roka za sve tražbine koje su utvrđene pravomoćnom sudskom odlukom, pa i za one za koje se po tom pravu predviđa kraći rok zastare, to je neposredan učinak materijalnog prava.⁵² Sudska odluka o tome u dispozitivu ili obrazloženju sudske odluke nije potrebna. Zbog materijalnopravne kvalifikacije materijalnopravnog (činjeničnog) učinka slijedi da se odgovor na pitanje koje materijalnopravne (činjenične) učinke proizvodi određena strana odluka daje po mjerodavnom pravu (*lex causae*). Zbog toga u određenom trenutku treba odrediti koje je pravo mjerodavno prema pravilima međunarodnoga privatnog prava države priznanja. Prema tom pravnom poretku treba se tada odrediti proizvodi li strana odluka materijalnopravne (činjenične) učinke i koje.⁵³

Strankama u prvom postupku zabranjeno je osporavati utvrđenja iz presude o postojanju, odnosno nepostojanju pravne posljedice pozivanjem na činjenice na koje su se mogle pozivati prije nastupa pravomoćnosti u postupku iz kojeg potječe presuda.

Stranke se više ne mogu pozivati na činjenice na koje su se mogle pozivati prije zaključenja posljednjeg stupnja u kojem se utvrđuju činjenice. Te činjenice više se ne uzimaju u obzir. Ako tužitelj u jednom drugom postupku iznosi činjenice u odnosu na koje je prekludiran, sud na tim činjenicama ne može utemeljiti svoju odluku. Stranke se u slučaju kad je riječ o istom predmetu spora ili kad je riječ o prejudicijelnoj odluci ne mogu pozivati na činjenice.

f) Teret dokaza

Teret dokaza za postojanje činjenica koje sprečavaju priznanje na stranci je protiv koje se priznanje zahtijeva, osim iznimke iz članka 53. prema kojoj podnositelj zahtjeva za priznanje mora uz zahtjev priložiti i isprave koje su u tom članku navedene. To je u skladu s osnovnim usmjerenjem Uredbe da se pogoduje priznanje time što se utvrđuje da se odluke jedne države članice načelno priznaju u drugoj državi članici te da će se priznanje samo iznimno odbiti ako postoji jedan od taksativno navedenih razloga za odbijanje priznanja. Da iz članka 33. slijedi "pretpostavka u korist priznanja" naglasio je već *Jenard* u svojem Izvještaju uz Bruxellesku konvenciju, a ta je pretpostavka, prema njemu,

⁵² Usp. čl. 233. st. 1. ZOO-a; § 197. st. 1. t. 3. njem. BGB-a.

⁵³ Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 62.

“[s]amo onda oboriva ako postoji neki od razloga navedenih u članku 27. (sada čl. 34. Uredbe - nap. H. S.).”⁵⁴

g) *Ovršnost*

Ovršnost se ne priznaje. Ona se na drugu državu ne proteže priznanjem, već se o njoj odlučuje u postupku donošenja odluke o ovršnosti prema člancima 38. - 52. Prema tome, učinak ovršnosti koja je nastupila u državi odluke ne može se “protegnuti” na drugu državu, već se o ovršnosti strane odluke u državi priznanja i ovrhe odlučuje konstitutivnom odlukom koja se donosi u postupku u kojem se odlučuje o zahtjevu za proglašenje strane odluke ovršnom.⁵⁵

III. NAČINI PRIZNANJA STRANE SUDSKE ODLUKE

Uredba Bruxelles I predviđa tri načina priznanja odluke donesene u jednoj u drugoj državi članici. To su: automatsko priznanje odluke bez potrebe vođenja posebnog postupka (1), priznanje odluke u posebnom postupku u kojem je utvrđenje da je odluka sposobna za priznanje glavno pitanje (2) te odlučivanje o priznanju odluke kao o prethodnom pitanju kad odluka pojedinog suda u postupku koji pred tim sudom teče ovisi o priznanju odluke (3). Završno će se obrazložiti djelomično priznanje odluke (4).

1. Automatsko priznanje - priznanje bez posebnog postupka (čl. 33. st. 1.)

Osiguranje osnovnog cilja Uredbe Bruxelles I, a to je ostvarenje načela slobodnog kretanja sudskih odluka između država članica, ponajprije se omogućuje time što se čl. 33. st. 1. predviđa da sudsku odluku jedne države članice tijela druge države članice priznaju automatski, bez posebnog postupka priznanja u kojem bi se donijela odgovarajuća konstitutivna odluka. Priznanje strane sudske odluke slijedi neposredno na temelju Uredbe.

⁵⁴ Izvještaj Jenard, *op. cit.* u bilj. 13, str. 43.

⁵⁵ Kropholler, *op. cit.* u bilj. 11, čl. 33., t. 18.; Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 88.; Leible, *op. cit.* u bilj. 17, čl. 33., t. 10.

Pod pretpostavkom da ne postoji niti jedan od razloga za odbijanje priznanja koji su taksativno navedeni u člancima 34. i 35. i da strana odluka ulazi u polje primjene Uredbe u smislu čl. 32. i 1., učinci strane sudske odluke protežu se u državu priznanja neposredno, bez potrebe vođenja posebnog postupka i donošenja odluke o priznanju, dakle bez potrebe poduzimanja bilo kakvih formalnih koraka.⁵⁶ Sudska odluka donesena u jednoj državi članici ima u drugoj državi članici iste učinke kao što ih ima u državi odluke, čak i ako još nije postala pravomoćna u državi članici u kojoj je donesena. Pri tome se po pravu države odluke ocjenjuje nastupa li i u kojem opsegu određeni pravni učinak odluke prije njezine pravomoćnosti. Pravni učinci koji nastaju iz odluke koju je donio sud jedne države članice za stranke tog postupka i za sve treće osobe na koje se ta odluka odnosi ne smiju se razlikovati unutar područja Europske unije.⁵⁷ Čim po pravu države odluke nastupi određeni pravni učinak, on se proteže i na državu priznanja i on u njoj nastupa u trenutku kad je nastupio u državi odluke, a ne u trenutku kad se ispituje priznanje.⁵⁸

Čl. 33. st. 1., time što određuje da se za priznanje odluke donesene u jednoj državi članici u drugoj državi članici ne traži nikakav posebni postupak, prihvaća kao osnovno načelo automatskog priznanja priznanje *ipso iure, de plano, de plein droit*. Prema tome, odluke iz članka 32. Uredbe priznaju se u svim drugim državama članicama *ipso iure*. Ako se formalno ne traži i ovrha, ne mora se voditi poseban postupak priznanja.

Načelo automatskog priznanja jedan je od kamena temeljaca europskoga pravosudnog prostora. To načelo ustanovljeno je već u članku 26. Bruxelleske konvencije. U Izvještaju uz tu konvenciju *Jenard* je istaknuo da to "priznanje ne zahtijeva niti u kojem slučaju neki prethodni postupak. Priznanje slijedi automatski; ono ne zahtjeva u državi priznanja nikakvu sudsku odluku, da bi se onom u čiju je korist odluka dopustilo da je istakne protiv bilo kojeg uključenog tijela, npr. upravnog, na jednak način kao da je riječ o odluci donesenoj u toj državi. Ta odredba znači da se napuštaju propisi koji u pojedinim zemljama, primjerice Italiji, priznanje strane odluke čine ovisnim o posebnom postupku

⁵⁶ Kropholler, *op. cit.* u bilj. 11, čl. 33., t. 33.; Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 70.; Hess, *op. cit.* u bilj. 14, § 6 IV, t. 188.; Leible, *op. cit.* u bilj. 17, čl. 33., t. 2.; Rassi, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 4.; Schlosser, *op. cit.* u bilj. 12, čl. 33., t. 1.; Wautelet, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 15. - 16.

⁵⁷ Rassi, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 4.

⁵⁸ Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 70.

(*dichiarazione di efficacia*).⁵⁹ *Mutatis mutandis*, za Republiku Hrvatsku to znači da se njezinim ulaskom u punopravno članstvo Europske unije, u polju primjene Uredbe, zahvaljujući izravnoj primjeni čl. 33. st. 1. neće primjenjivati odredba čl. 86. st. 1. ZRSZ-a, prema kojem se strana sudska odluka izjednačuje s domaćom odlukom samo ako je prizna sud Republike Hrvatske. Automatsko priznanje ne znači, međutim, da se u državi priznanja postiže učinak prema kojem bi se sa stranim odlukama postupalo jednako kao i s domaćima.⁶⁰

Za razumijevanje opsega primjene načela automatskog priznanja treba upozoriti na to da će se priznanje strane odluke koja je donesena u jednoj državi članici odbiti u državi članici u kojoj je zatraženo njezino priznanje samo ako postoji koji od razloga za odbijanje priznanja određenih u člancima 34. i 35. Postoji li neki od tih razloga u praksi će se ispitivati ili u posebnom postupku priznanja iz čl. 33. st. 2., u kojem je priznanje glavno pitanje, ili *incidenter* u okviru nekog drugog postupka, kako je to predviđeno u čl. 33. st. 3. U tom smislu, u okviru određenja iz čl. 33. st. 1. da se “ne traži nikakav posebni postupak” da bi se na stranu odluku u državi priznanja moglo pozvati, izraz “nikakav posebni postupak” treba razumjeti tako da se odnosi na svaki drugi postupak, osim postupaka predviđenih u stavicima 2. i 3. tog članka. To znači da je moguća provjera odnosno ispitivanje postoji li neki od razloga za odbijanje priznanja predviđenih Uredbom odgođeno sve dok se u posebnom postupku ne zatraži njezino priznanje (čl. 33. st. 2.) ili se ne pozove na stranu odluku kao temelj za istaknuti prigovor presuđene stvari.⁶¹ Osim toga, stranka koja se poziva na priznanje mora priložiti, prema člancima 53. i sl., odluku na koju se poziva odnosno čije priznanje traži.

Izravna posljedica automatske prirode priznanja jest ta da strana odluka istodobno proizvodi učinke i u državi odluke i u državi priznanja.⁶² Neizravna posljedica, kako je to protumačio Europski sud u predmetu *Jozef de Wolf v. Harry Cox BV*, jest ta da stranka koja je dobila meritornu odluku u jednoj državi članici ne može u drugoj državi članici protiv iste stranke u pogledu istog zahtjeva zahtijevati donošenje iste odluke.⁶³ Ona u drugoj državi članici može samo zahtijevati njezino priznanje i ovrhu.

⁵⁹ Izvještaj Jenard, *op. cit.* u bilj. 13, str. 43. U Italiji se provodi posebni delibacijski postupak na temelju čl. 796. i sl. Codice di procedura civile.

⁶⁰ Wautelet, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 15.

⁶¹ Wautelet, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 17.

⁶² Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 16.

⁶³ *Jozef de Wolf v Harry Cox BV*, ES 42/76 [1976] ECR 1759, izreka.

2. Priznanje kao glavno pitanje (čl. 33. st. 2.)

a) *Općenito*

Kao što je to upravo obrazloženo, Uredba Bruxelles I, jednako kao i Bruxelleska konvencija koju je Uredba zamijenila, prihvatila je kao osnovno načelo načelo automatskog priznanja stranih odluka.

U onim slučajevima kad se o priznanju strane odluke odlučuje kao o prethodnom pitanju, to može dovesti do proturječnih odluka. Naime, s obzirom na to da svaki sud samostalno odlučuje o pitanju priznanja kao o prethodnom pitanju, on dakako nije vezan odlukom nekog drugog suda o priznanju iste strane odluke koju je taj sud donio kad je o tome odlučivao kao o prethodnom pitanju. Postojanje proturječnih odluka opasno je i treba ga izbjegavati.⁶⁴

Zbog toga Uredba priznaje da stranke mogu imati interes, posebno kod onih odluka koje nisu ovršne, ali i ne samo kod njih, da u slučaju kad je u nekoj državi članici samo pitanje priznanja sporno, svaka stranka može zatražiti da se utvrdi da se u toj državi članici strana odluka može priznati. Takav legitimni interes da se obvezujućom pozitivnom odlukom utvrdi da su ispunjeni uvjeti za priznanje strane odluke stranke mogu imati posebno kod deklaratornih i konstitutivnih odluka kod kojih nije moguće donijeti odluku o njihovoj ovršnosti, a kojima se utvrđuju određena prava ili pravni položaj stranaka. No one takav interes mogu imati i kod kondemnatornih odluka, premda će u tim slučajevima vjerovnik u pravilu pokrenuti postupak za donošenje odluke o ovršnosti strane odluke. Stranke mogu imati interes da se otkloni sumnja u pogledu postojanja određenog razloga za odbijanje priznanja (odnosno ovrhe jer su ti razlozi identični). Sve dok strana odluka nije prošla određenu sudsku kontrolu u drugoj državi, njezini učinci u toj državi ostaju podložni nekoj budućoj (negativnoj) sudskoj odluci.⁶⁵ Postojanje obvezujuće odluke kojom se utvrđuje priznanje strane odluke doprinosi i procesnoj ekonomiji jer se sud koji poslije odlučuje o nekom pitanju o kojem je već odlučeno priznatom stranom odlukom oslobađa dužnosti da o priznanju te odluke odlučuje kao o prethodnom pitanju.⁶⁶

Upravo iz tog razloga Uredba, jednako kao što je to Bruxelleska konvencija predviđala u čl. 26., u čl. 33. st. 2. prihvaća da, unatoč načelu automatskog

⁶⁴ Leible, *op. cit.* u bilj. 17, čl. 33., t. 12.; Hess, *op. cit.* u bilj. 14, § 6 IV, t. 189.

⁶⁵ Wautelet, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 20.

⁶⁶ Leible, *op. cit.* u bilj. 17, čl. 33., t. 12.

priznanja, može postojati interes da se utvrdi da je strana odluka podobna za priznanje i da se to priznanje utvrdi posebnom odlukom. Zbog toga Uredba predviđa posebni postupak u kojem svaka stranka može tražiti da se o priznanju odluči kao o glavnom pitanju. Postupak u kojem se traži utvrđenje priznanja neposredno se primjenjuje u svim državama članicama i u svojem području primjene ima prednost pred odredbama nacionalnih prava. U odnosu na normalni sudski postupak, postupak iz čl. 33. st. 2. pojednostavnjen je i ubrzan. Njime se ne slabi načelo automatskog priznanja jer odluka o zahtjevu kojim se traži priznanje ima samo karakter utvrđenja. Odluka kojom se utvrđuje priznanje trebala bi ponajprije spriječiti sporove i dugotrajne postupke između stranaka. Vjerovnik može htjeti potraživanje koje mu pripada po stranoj odluci prebiti s nekim potraživanjem svojeg dužnika, i zato ima interes da se utvrdi da strana odluka može biti priznata. Istodobno, na razini prava Unije, takvim utvrđenjem, iza kojeg stoji autoritet tijela koje je odluku donijelo, učvršćuje se i ojačava sloboda kretanja odluke i "izvoz" pravnih učinaka odluke.⁶⁷

O utvrđenju priznanja može se odlučivati odvojeno od zahtjeva za proglašenje strane odluke ovršnom. No odluka kojom se utvrđuje priznanje može se donijeti i zajedno s konstitutivnom odlukom o ovršnosti. Naime, premda odluka o ovršnosti na za kasniji postupak obvezujući način utvrđuje da su ispunjene pretpostavke za ovrhu, a time i pretpostavke za priznanje, stranka može imati pravni interes za dodatnim utvrđenjem da su ispunjene pretpostavke za priznanje. To će biti u slučaju kada npr. strana odluka osim ovršnog zahtjeva na izvršenje određene činidbe sadržava i zahtjev za utvrđenje.⁶⁸

Uredba ne određuje posebna pravila za postupak u kojem se kao o glavnom pitanju odlučuje o zahtjevu za priznanjem strane odluke, već upućuje na primjenu odredbi iz 2. odjela III. poglavlja kojima se uređuje postupak po zahtjevu za proglašenje strane odluke ovršnom i donošenje odluke o ovršnosti te odluke (čl. 38 i sl.) i na zajedničke odredbe iz 3. odjela (čl. 53. - 56.) III. poglavlja. Upućivanjem se naglašava funkcionalna veza koja postoji između priznanja i ovrhe strane odluke. Istodobno se, međutim, takvim upućivanjem na određeni način gubi granica koja postoji između postupka priznanja i postupka donošenja odluke o ovršnosti. Predmet prvog postupka - postupka priznanja - jest utvrđenje da se strana odluka može priznati te se u njemu donosi deklaratorna odluka. Predmet drugog postupka kojim se odlučuje o zahtjevu za proglašenje strane

⁶⁷ Rassi, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 13.

⁶⁸ Kropholler, *op. cit.* u bilj. 11, čl. 33., t. 5.; Rassi, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 13.; Schlosser, *op. cit.* u bilj. 12, čl. 33., t. 4.

odluke ovršnom jest stvaranje novog pravnog stanja. Konstitutivnom odlukom o njezinoj ovršnosti stranoj se odluci svojstvo ovršnosti izvorno dodjeljuje za područje države ovrhe.⁶⁹ Osnovni cilj ovog upućivanja jest želja da se postupak priznanja pojednostavi i učini što učinkovitijim. Premda Uredba, dakle, predviđa vođenje posebnog postupka priznanja, o priznanju se u praksi mnogo češće odlučuje kao o prethodnom pitanju u nekom drugom postupku (čl. 33. st. 3.).

Pretpostavka za pokretanje posebnog postupka priznanja jest ta da postoji odluka suda države članice u smislu članka 32. Uredbe. Odluke sudova trećih država priznaju se po internim pravilima svake države članice, a ne po Uredbi. Nadalje, mora biti riječ o sudskoj odluci koja ulazi u polje primjene Uredbe kako je utvrđeno u članku I. Osim toga, mora biti donesena nakon stupanja Uredbe na snagu.⁷⁰

Ako je riječ o takvoj odluci, u posebnom postupku u kojem je pitanje priznanja glavno pitanje može se utvrditi da ta odluka ispunjava uvjete za priznanje.

b) "Zainteresirana stranka"

Postupak se pokreće podnošenjem zahtjeva kojim se od suda traži da utvrdi da su ispunjene pretpostavke za priznanje te da prizna stranu odluku.

Utvrđenje priznanja može, prema njemačkom tekstu Uredbe⁷¹, zatražiti "svaka stranka" (njem. "*jede Partei*"), a prema engleskom⁷², francuskom⁷³ i

⁶⁹ Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 74.

⁷⁰ Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 75. - 79.

⁷¹ (2) *Bildet die Frage, ob eine Entscheidung anzuerkennen ist, als solche den Gegenstand eines Streites, so kann jede Partei, welche die Anerkennung geltend macht, in dem Verfahren nach den Abschnitten 2 und 3 dieses Kapitels die Feststellung beantragen, dass die Entscheidung anzuerkennen ist.* (2) Ako pitanje, može li se odluka priznati, čini kao takvo predmet spora, može svaka stranka, koja zahtijeva priznanje, u postupku prema odjelima 2. i 3. ovog poglavlja zahtijevati da se utvrdi da se odluka treba priznati.

⁷² (2) *Any interested party who raises the recognition of a judgment as the principal issue in a dispute may, in accordance with the procedures provided for in Sections 2 and 3 of this Chapter, apply for a decision that the judgment be recognised.* (2) Svaka zainteresirana stranka koja ističe pitanje priznanja odluke kao glavno pitanje u sporu može, u skladu s postupkom iz odjela 2. i 3. ovog poglavlja, zahtijevati odluku da se odluka može priznati.

⁷³ (2) *En cas de contestation, toute partie intéressée qui invoque la reconnaissance à titre principal peut faire constater, selon les procédures prévues aux sections 2 et 3 du présent chapitre, que la décision doit être reconnue.* (2) U slučaju osporavanja, svaka zainteresirana stranka koja ističe

talijanskom⁷⁴ tekstu “svaka zainteresirana stranka” (engl. “*any interested party*”; fran. “*toute partie intéressée*”; tal. “*ogni parte interessata*”). U Izvještaju uz Bruxellesku konvenciju *Jenard* je istovjetne formulacije, u odnosu na osobu koja je ovlaštena podnijeti zahtjev za proglašenje strane odluke ovršnom, obrazložio tako da izraz “svaka zainteresirana stranka” podrazumijeva da “[s]vaka osoba koja je ovlaštena na korist iz odluke u državi u kojoj je donesena”⁷⁵ ima pravo postaviti takav zahtjev. To, dakle, mogu biti pravni sljednici stranaka, ali i treće osobe - osobe koje nisu bile uključene u postupak u državi odluke.⁷⁶ Tu razliku između teksta Uredbe u pojedinim jezicima treba razriješiti tako da svaka stranka koja je sudjelovala u postupku u kojem je odluka donesena ima interes da se odluka prizna u drugoj državi. Sukladno tome, smatra se da stranka iz postupka ima opći pravni interes (*Rechtsschutzinteresse*) te da stoga ima i posebni interes za utvrđenje priznanja (*Feststellungsinteresse*), pa interes kao pretpostavku za utvrđenje ne mora dokazivati.⁷⁷ Stranka koja traži utvrđenje priznanja ima za to interes čak i u situaciji kad se stranka protiv koje se priznanje traži slaže s priznanjem i ne protivi mu se. To zato što većina razloga za odbijanje priznanja ne ovisi o dispoziciji stranaka.⁷⁸ Posebni interes za utvrđenje priznanja nije potreban niti kad zahtjev za utvrđenje priznanja podnose pravni sljednici stranaka iz postupka odluke.⁷⁹ Međutim, kad je riječ o trećim osobama, one bi bile ovlaštene na podnošenje zahtjeva za utvrđenje priznanja samo ako imaju posebnu

---

priznanje kao glavno pitanje može tražiti da se u postupku predviđenom u odjelima 2. i 3. ovog poglavlja utvrdi da se odluka treba priznati.

⁷⁴ (2) *In caso di contestazione, ogni parte interessata che chieda il riconoscimento in via principale può far constatare, secondo il procedimento di cui alle sezioni 2 e 3 del presente capo, che la decisione deve essere riconosciuta.* (2) U slučaju osporavanja, svaka zainteresirana stranka koja ističe priznanje kao glavno pitanje može tražiti da se u postupku u skladu s odjelom 2. i 3. ovog poglavlja utvrdi da odluku treba priznati.

⁷⁵ Izvještaj *Jenard*, *op. cit.* u bilj. 13, str. 49. Obrazloženje je dano u vezi s podnošenjem zahtjeva za proglašenje strane odluke ovršnom, ali se iznosi da se takvo tumačenje može primijeniti i na podnošenje zahtjeva za utvrđenje priznanja; Wautelet, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 22., u bilj. 23.

⁷⁶ Kropholler, *op. cit.* u bilj. 11, čl. 33., t. 3.; Gaudemet-Tallon, *op. cit.* u bilj. 41, t. 440.; Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 94.; Leible, *op. cit.* u bilj. 17, čl. 33., t. 14.

⁷⁷ Kropholler, *op. cit.* u bilj. 11, tekst prije čl. 33., t. 4.; Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 95.; Leible, *op. cit.* u bilj. 17, čl. 33., t. 14.; Rassi, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 15.

⁷⁸ Kropholler, *op. cit.* u bilj. 11, čl. 33., t. 4.; Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 95.

⁷⁹ Kropholler, *op. cit.* u bilj. 11, čl. 33., t. 3.; Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 96.

potrebu za pružanje takvog oblika pravne zaštite (*besonderes Rechtsschutzbedürfnis*), odnosno one bi trebale dokazati interes za utvrđenje priznanja.⁸⁰ Primjer za treću osobu koja nije bila uključena u postupak u državi odluke, ali može imati interes za status odluke, mogao bi biti skladištar u čijem je skladištu bila uskladištena roba koja je bila predmet spora između stranaka u postupku u državi odluke. Premda on nema korist od odluke o tome koja je od stranaka vlasnik robe, sigurno je zainteresiran za status odluke kojom je odlučeno o vlasništvu robe.⁸¹

Iz navedenog Izvještaja *Jenarda* uz Bruxellesku konvenciju slijedi da bi zahtjev postojanja interesa trebalo široko tumačiti. Sukladno takvom pristupu ističe se da se sud države članice koji ocjenjuje postojanje interesa pri određivanju tko je ovlašten podnijeti zahtjev za utvrđivanjem priznanja strane odluke ne bi trebao pozivati na svoje pravo. Kvalificira li podnositelja njegov interes da dobije utvrđenje iz čl. 33. st. 2., trebalo bi, u skladu sa stavom o potrebi širokog tumačenja, ocijeniti korištenjem autonomne, komunitarne definicije tog pojma.⁸² S druge strane, na nacionalnom pravu bilo bi da odredi ima li podnositelj zahtjeva iz čl. 33. st. 2. interes da dobije takvo utvrđenje.⁸³ Primjenjujući to dvostruko pravilo, prema autonomnom, komunitarnom tumačenju zahtijevanog interesa, cesionari osoba koje su bile stranke u izvornom postupku mogli bi zahtijevati utvrđenje priznanja prema čl. 33. st. 2. Je li neka osoba doista cesionar ili ne, trebalo bi, međutim, ocijeniti s gledišta nacionalnog prava.⁸⁴ Na isti način, ako postoji ugovorno jamstvo, jamac koji je smatrao da je obveza u vezi s kojom je ugovoreno jamstvo ništava mogao bi zahtijevati da se utvrdi da se strana odluka može priznati, premda nije sudjelovao u postupku u kojem je odluka donesena.⁸⁵ Jednako tako, utvrđenje bi mogle zahtijevati i stranke koje su stupile u prava stranaka izvornog postupka.⁸⁶

Pitanje postojanja interesa može u nekim državama članicama biti važno za odluku o troškovima posebnog postupka priznanja.⁸⁷

---

⁸⁰ Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 96.; Leible, *op. cit.* u bilj. 17, čl. 33., t. 14.; Schlosser, *op. cit.* u bilj. 12, čl. 33., t. 4.

⁸¹ Wautelet, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 23.

⁸² Gaudemet-Tallon, *op. cit.* u bilj. 41, t. 440.

⁸³ Wautelet, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 24.

⁸⁴ Wautelet, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 25.

⁸⁵ Usp. C. A. Paris RCDIP 70 (1981) 121.

⁸⁶ Wautelet, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 25.

⁸⁷ Usp. § 26. reč. 3. njemačkog Zakona o izvršenju dvostranih ugovora i o primjeni uredbi i sporazuma Europske zajednice u području priznanja i ovrhe u građanskim i trgovačkim

c) "Spor"

U posebnom postupku priznanja iz čl. 33. st. 2. glavno je pitanje priznanja. Međutim, za razliku od francuskog i talijanskog teksta čl. 33., st. 2., u kojima je izričito navedeno da je priznanje glavno pitanje u posebnom postupku priznanja, to nije izričito navedeno u njemačkom i engleskom tekstu te odredbe.

Iz njemačkog teksta čl. 33. st. 2., u kojem se koristi pojam "spor" (njem. "Streit"), moglo bi se zaključiti da je između stranaka postupak u tijeku (ili da će postupak biti pokrenut) i da je zbog toga pitanje priznanja sporno, odnosno da je pitanje priznanja sporno u nekom drugom postupku, a ne u postupku priznanja. I u engleskom tekstu se koristi pojam "spor" (engl. "dispute"), što isto navodi na to da je između stranaka postupak u tijeku i da je u tom postupku pitanje priznanja sporno, a ne da je relevantan postupak priznanja u kojem je priznanje jedino pitanje. I njemački i engleski tekst trebalo bi tumačiti na način kako je to jasno navedeno u francuskom i talijanskom tekstu - da svaka stranka može pokrenuti samostalni postupak priznanja u kojem je priznanje glavno pitanje.⁸⁸ Stavkom 2. željelo se postići da svaka stranka može pokrenuti samostalni postupak priznanja u kojem je priznanje predmet postupka i da se pri tome koristi pojednostavnjenim postupkom kako bi se olakšalo priznanje.⁸⁹ Pojam "spor" onako kako je on naveden u njemačkom i engleskom tekstu trebalo bi protumačiti tako da "spor" zapravo obuhvaća situaciju u kojoj između stranaka ne postoji suglasnost o priznanju strane odluke, te je stoga potrebno da, na zahtjev jedne od stranaka, o tome odluči sud, odnosno da sud utvrdi priznanje. Postojanje "spora" može se očitovati iz ponašanja jedne od stranaka koje nije u skladu sa stranom odlukom čije se priznanje traži, kao npr. kad dužnik odbija plaćanje koje je dužan na temelju odluke ili odbija priznati da ugovor nije valjan.⁹⁰ Da bi "spor" postojao, on mora imati određen stupanj

---

predmetima (Zakon o provođenju priznanja i ovrhe) (*Gesetz zur Ausführung zwischenstaatlicher Verträge und zur Durchführung von Verordnungen und Abkommen der Europäischen Gemeinschaft auf dem Gebiet der Anerkennung und Vollstreckung in Zivil- und Handelssachen (Anerkennungs- und Vollstreckungsausführungsgesetz - AVAG)* od 19. veljače 2001., BGBl. I str. 288, prema kojem podnositelj zahtjeva za utvrđenje priznanja snosi troškove postupka ako protustranka svojim ponašanjem nije dala povod za podnošenje tog zahtjeva.

⁸⁸ Rassi, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 14.

⁸⁹ Izvještaj Jenard, *op. cit.* u bilj. 13, str. 43; Rassi, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 14.

⁹⁰ Kropholler, *op. cit.* u bilj. 11, čl. 33., t. 4.; Wautelet, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 27.

stvarnosti. Tako npr. nije dovoljno da stranka koja postavlja zahtjev samo sumnja u status odluke.⁹¹

d) Zahtjev za pozitivnim utvrđenjem

Iz određenja “svaka (zainteresirana) stranka koja zahtjeva priznanje” slijedi da je u pojednostavnjenom postupku iz čl. 33. st. 2. u vezi s člancima 38. i sl. dopušteno zahtijevati samo utvrđenje priznanja, odnosno da stranka koja pokreće postupak može postaviti samo pozitivni zahtjev za utvrđenje (*positiver Feststellungsantrag*). U skladu s time ne bi u tom postupku bilo moguće postaviti zahtjev za nepriznanjem strane odluke, odnosno negativni zahtjev za utvrđenje (*negativer Feststellungsantrag*).⁹² “Stranka koja postavlja zahtjev” bit će, u pravilu, u slučaju da je u postupku odluke tužbeni zahtjev prihvaćen, tužitelj, a u slučaju da je tužbeni zahtjev odbijen, tuženik. *Jenard* je u Izvještaju uz Bruxellesku konvenciju obrazložio da se “[s]amo stranka koja zahtjeva priznanje može koristiti pojednostavnjenim postupkom jer on treba služiti samo tome da olakša ovrhu i posljedično također i priznanje. Takav postupak bio bi uostalom teško primjenljiv ako bi se njime mogla služiti i stranka koja se protivi priznanju; ta stranka za svoje zahtjeve može koristiti pravna sredstva koja predviđa opće unutarnje pravo države priznanja.”⁹³

Osim izričitog teksta Uredbe i obrazloženja *Jenarda*, u prilog stavu da je moguće samo pozitivni zahtjev na utvrđenje govori i usporedba s odgovarajućim tekstom čl. 14. st. 3. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1347/2000 od 29. svibnja 2000. o sudskoj nadležnosti i priznanju i ovrsi odluka u bračnim predmetima i predmetima roditeljske odgovornosti (Uredba Bruxelles II),⁹⁴ prema kojem svaka stranka može “tražiti da se odluka prizna ili ne prizna”. Ta uredba prethodi Uredbi Bruxelles I. Zbog toga se zastupa stav da je europski zakonodavac htio da i u Uredbi Bruxelles I dopusti i pozitivni i negativni zahtjev za utvrđenje, kao što

⁹¹ Wautelet, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 27.

⁹² Kropholler, *op. cit.* u bilj. 11, čl. 33., t. 7.; Gaudemet-Tallon, *op. cit.* u bilj. 41, t. 385.; Hess, *op. cit.* u bilj. 14, § 6 IV, t. 189.; Leible, *op. cit.* u bilj. 17, čl. 33., t. 13.; Rassi, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 15.; Stone, Peter, *EU Private International Law - Harmonisation of Law*, Cheltenham/Northampton, Edward Elgar Publ., 2006., str. 239. Suprotno stajalište: Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 85. i sl.; Schlosser, *op. cit.* u bilj. 12, čl. 33., t. 4.

⁹³ Izvještaj *Jenard*, *op. cit.* u bilj. 13, čl. 26., str. 43.

⁹⁴ Službeni list EZ, L 160, 30. lipnja 2000., str. 19.

je to predviđeno u Uredbi Bruxelles II, on bi takvo rješenje propisao i u Uredbi Bruxelles I. Kako to nije učinio, u Uredbi Bruxelles I odrekao se mogućnosti podnošenja negativnog zahtjeva na utvrđenje i ograničio samo na podnošenje pozitivnog zahtjeva za utvrđenje.⁹⁵ Premda, dakle, negativni zahtjev za utvrđenje nije moguć po Uredbi, činjenica da je on prihvaćen u Uredbi Bruxelles II, a i u kasnijoj Uredbi Bruxelles II *bis* iz 2003.,⁹⁶ koja je zamijenila Uredbu Bruxelles II, upućuje na zaključak da podnošenje negativnog zahtjeva za utvrđenje nije suprotno osnovnim načelima Europskog pravosudnog prostora.⁹⁷ Smatra se da takvo rješenje Uredbe nije u suprotnosti s člankom 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda jer tuženik uvijek može podići tužbu na utvrđenje u skladu s nacionalnim pravom države priznanja.⁹⁸

To što podnositelj zahtjeva ne može tražiti negativno utvrđenje ne sprečava sud da odbije pozitivni zahtjev za utvrđenje ako utvrdi da zahtjev nije osnovan, odnosno da postoji neki od razloga za odbijanje priznanja. Takva odluka vrlo je blizu negativnom utvrđenju. Postupak utvrđenja iz čl. 33. st. 2. u vezi s čl. 38. i sl. završava pravomoćnom odlukom. To znači da ako sud odbije zahtjev za pozitivnim utvrđenjem, podnositelj zahtjeva takav zahtjev više neće moći ponovno podnijeti.⁹⁹

Time što je dopušteno samo podnošenje pozitivnog zahtjeva za utvrđenje željelo se učvrstiti načelo priznanja stranih odluka i ograničiti mogućnost spороva o priznanju. Takav pravopolitički pristup, međutim, previđa interes stranke koja se protivi priznanju i njezin interes da se pravomoćnom odlukom utvrdi postoje li pretpostavke za priznanje ili ne. Od tuženika koji je izgubio u postupku u kojem je strana odluka donesena ne može se zahtijevati da beskonačno čeka da tužitelj koji je u postupku uspio postavi zahtjev za pozitivnim utvrđenjem. To se prvenstveno odnosi na deklaratorne i konstitutivne odluke. No niti kod kondemnatornih odluka ne bi smio dužnik biti u položaju da čeka dok vjerovnik

⁹⁵ Kropholler, *op. cit.* u bilj. 11, čl. 33., t. 7.; Gaudemet-Tallon, *op. cit.* u bilj. 41, t. 385.; Leible, *op. cit.* u bilj. 17, čl. 33., t. 13.; Rassi, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 15. Stone, *op. cit.* u bilj. 92, str. 239.

⁹⁶ Uredba Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o sudskoj nadležnosti i priznanju i ovrsi odluka u građanskim predmetima i predmetima roditeljske odgovornosti, kojom se ukida Uredba (EZ) br. 1347/2000 (Bruxelles II *bis*) (Službeni list 338, 23. prosinca 2003., str. 1).

⁹⁷ Wautelet, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 28.

⁹⁸ Leible, *op. cit.* u bilj. 17, čl. 33., t. 13.

⁹⁹ Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 86.; Wautelet, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 29.

ne zatraži da se donese odluka o ovršnosti strane odluke. S obzirom na to da Uredba ne zabranjuje izričito zahtjev za negativnim utvrđenjem, smatra se, a takvu mogućnost dopušta i izvještaj *Jenarda*, da bi takav zahtjev bio moguć ako je dopušten po nacionalnom pravu suda koji odlučuje o priznanju.¹⁰⁰

e) *Posebni postupak za utvrđenje priznanja i postupak za proglašenje odluke ovršnom*

Posebni postupak za utvrđenje priznanja može se pokrenuti samostalno, neovisno o zahtjevu za proglašenje ovršnosti odluke o kojem se odlučuje prema člancima 38. i sl. No, zahtjev za utvrđenje priznanja može se postaviti i uz zahtjev za proglašenje strane odluke ovršnom.¹⁰¹ To znači da se odluka kojom se utvrđuje priznanje može donijeti prije, usporedo, ali i nakon konstitutivne odluke kojom se proglašava ovršnost strane odluke.¹⁰² Tako podnositelj zahtjeva za proglašenje ovršnom strane kondemnatorne odluke može postaviti i zahtjev za utvrđenje njezina priznanja. Njegov interes za pružanjem takve pravne zaštite ne nestaje time što će se pravomoćnom odlukom odrediti ovršnost strane odluke. Odluka o proglašenju ovršnosti u odnosu na kasnije postupke djeluje obvezujuće na taj način da ako su ispunjene pretpostavke za ovršnost, smatra se da su ispunjene i pretpostavke za priznanje. No to vrijedi samo ako se, a što će u pravilu i biti (čl. 41.), pretpostavke za ovršnost preklapaju s pretpostavkama za priznanje. No to ne mora uvijek biti slučaj i moguće je da se pretpostavke za priznanje i proglašenje ovršnim strane odluke ne preklapaju. Tako će se npr. odbiti zahtjev za proglašenje strane odluke ovršnom ako dužnik dokaže da je u međuvremenu ispunio dug. Ako zbog isplate duga strana odluka ne može steći svojstvo ovršnosti, tužitelj još uvijek može imati pravozaštitni interes da se prema čl. 33. st. 2. utvrdi priznanje strane odluke, odnosno da se utvrdi da je prema stranoj odluci postojala obveza dužnika na ispunjenje duga. Tužiteljev interes sastojao bi se u tome da se utvrđenjem priznanja štiti od mogućeg dužnikova prigovora da mu je dužnik ispunio dug bez osnove, pa da zbog toga kondikcijskim zahtjevom zatraži od tužitelja povrat

¹⁰⁰ Kropholler, *op. cit.* u bilj. 11, čl. 33., t. 7.; Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 85.; Leible, *op. cit.* u bilj. 17, čl. 33., t. 13.; Rassi, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 15.; Wautelet, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 30.

¹⁰¹ Kropholler, *op. cit.* u bilj. 11, čl. 33., t. 5.; Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 88.; Schlosser, *op. cit.* u bilj. 12, čl. 33., t. 4.

¹⁰² Rassi, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 13.

novca.¹⁰³ Pravni interes za dodatnim zahtjevom za utvrđenje može postojati i kad strana odluka uz kondemnatorni zahtjev sadržava i zahtjev za utvrđenje. Tako na primjer ako je tuženik dužan naknaditi štetu iz određenog štetnog događaja za koji je odgovoran, pa se osuđuje na isplatu određenog iznosa, ali se utvrđuje i njegova obveza na naknadu svake buduće štete koja će tužitelju nastati zbog tog štetnog događaja, onda tužitelj ima pravni interes da uz zahtjev za proglašenje ovršnosti u pogledu kondemnatornog dijela odluke, postavi i zahtjev za utvrđenje u pogledu onog dijela odluke koji se odnosi na tuženikovu obvezu naknade buduće štete.¹⁰⁴

f) *Posebni postupak za utvrđenje priznanja*

Čl. 33. st. 2. određuje da se posebni postupak za utvrđenje priznanja odvija u skladu s postupkom iz odjela 2. i 3. III. poglavlja. To znači da se primjenjuju odredbe Uredbe koje uređuju postupak proglašenja strane odluke ovršnom, osim ako se one ne odnose samo na pitanja u vezi s prisilnom ovrhom. To znači da se postupak pokreće podnošenjem zahtjeva.

Zahtjev za utvrđenje priznanja podnosi se stvarno i funkcionalno nadležnom sudu navedenom u popisu sadržanom u Dodatku II. Uredbe (čl. 39. st. 2. u vezi s čl. 33. st. 2.)

Mjesno nadležan sud, prema čl. 39. st. 2., jest sud dužnikova prebivališta, odnosno alternativno, prema izboru podnositelja zahtjeva, sud mjesta ovrhe. Ima li stranka prebivalište na području države suda određuje se po pravu države suda (*lex fori*) (čl. 59. st. 1.); a ako stranka nema prebivalište na području države članice suda, već u kojoj drugoj državi članici, ako odlučuje o tome ima li stranka prebivalište u toj drugoj državi članici, sud o tome odlučuje po pravu te druge države članice (*lex territorii*) (čl. 59. st. 2.). U pogledu prebivališta pravnih osoba Uredba sadržava autonomnu definiciju u članku 60. Odredba o mjesnoj nadležnosti prema mjestu ovrhe u postupku priznanja odluke nema smisla ako se zahtjev odnosi samo na utvrđenje priznanja, a ne podnosi se zajedno sa zahtjevom za proglašenje ovršnosti. To je jedan od primjera na kojem se pokazuje da paušalno upućivanje u čl. 33. st. 2. na primjenu pravila o postupku u kojem se odlučuje o ovršnosti strane odluke nije prikladno. U doktrini se

¹⁰³ Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 90.

¹⁰⁴ Kropholler, *op. cit.* u bilj. 11, čl. 33., t. 5.; Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 91.

iznesen stav da bi u postupku za utvrđenje priznanja mjesno nadležan mogao biti sud na čijem se području ostvaruje interes za utvrđenjem. No, to može biti teško utvrditi. Ako se taj interes ne bi mogao lokalizirati, zastupljena su dva stava o tome koji bi sud bio mjesno nadležan sud. Prema jednom stavu mjesno nadležan sud bio bi bilo koji sud na području države priznanja po izboru podnositelja zahtjeva.¹⁰⁵ U skladu s drugim stavom mjesno nadležni sud trebalo bi odrediti prema pravilima o općoj nadležnosti za podnositelja zahtjeva na snazi u državi u kojoj je postupak pokrenut.¹⁰⁶ Ako je postupak za utvrđenje priznanja povezan s postupkom za proglašenje strane odluke ovršnom, onda bi mjesno nadležan sud i za odlučivanje o utvrđenju priznanja bio sud na čijem će se području provesti prisilna ovrha.

Postupak je pojednostavnjen i učinkovit te se u prvom stupnju odvija bez obavještavanja stranke protiv koje se priznanje traži (*ex parte*). To znači da sud kojem je podnesen zahtjev za utvrđenje priznanja, o njemu odlučuje bez odgađanja, nakon što je utvrdio da su ispunjene formalnosti iz članka 53. i bez ispitivanja postoji li koji od razloga za odbijanje priznanja predviđen u člancima 34. i 35. (čl. 41. u vezi s čl. 33. st. 2.). Formalnosti za koje sud priznanja mora provjeriti jesu li ispunjene odnose se na to da utvrdi da je podnositelj zahtjeva podnio uz zahtjev primjerak odluke čije se priznanje traži koji zadovoljava pretpostavke potrebne za njezinu autentičnost (čl. 53. st. 1.). Uz to sud treba utvrditi je li on nadležan prema čl. 39. st. 2. u vezi s čl. 33. st. 2. Na traženje suda podnositelj zahtjeva treba priložiti prijevod odluke. Prijevod treba ovjeriti osoba koja je za to ovlaštena u jednoj od država članica (čl. 55., st. 2. u vezi s čl. 33. st. 2.). Odluka ne treba biti legalizirana ni ispunjavati slične formalnosti (čl. 56. u vezi s čl. 33. st. 2.).

Ako su formalnosti iz čl. 53. st. 1. ispunjene, sud donosi odluku kojom utvrđuje priznanje strane odluke. S tom odlukom upoznaje se podnositelj zahtjeva bez odlaganja, a u skladu s postupkom koji propisuje pravo države priznanja. Odluka kojom se utvrđuje priznanje dostavlja se stranci protiv koje se traži priznanje zajedno s odlukom čije se priznanje traži, ako joj ta odluka već prije nije bila dostavljena (čl. 42. u vezi s čl. 33. st. 2.).

Protiv odluke kojom je odlučeno o zahtjevu za utvrđenje priznanja pravni lijek (priziv) mogu podnijeti obje stranke (čl. 43. st. 1. u vezi s čl. 33. st. 2.).

---

¹⁰⁵ Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 101.; Gaudemet-Tallon, *op. cit.* u bilj. 41, t. 439.

¹⁰⁶ Kropholler, *op. cit.* u bilj. 11, čl. 33., t. 8.

Pravni lijek podnosi se sudu koji je naveden u Dodatku III. Uredbe (čl. 43. st. 2. u vezi s čl. 33. st. 2.).

Sud koji odlučuje o pravnom lijeku odlučuje u kontradiktornom postupku (čl. 43. st. 3. u vezi s čl. 33. st. 2.). Tek u postupku po pravnom lijeku ispituje se postoje li razlozi za odbijanje priznanja iz članaka 34. i 35. i tek u tom postupku stranka protiv koje se traži priznanje može istaknuti svoje prigovore. Time što je postupak priznanja do donošenja odluke o priznanju jednostranački postupak, a tek se u postupku po pravnom lijeku pretvara u dvostranački kontradiktorni postupak, pokazuje se da načelo slobodnog kretanja odluka ima prednost pred načelom jednakosti stranaka u postupku.¹⁰⁷ Ako se stranka protiv koje se priznanje traži ne upusti u postupak po pravnom lijeku, sud koji odlučuje o pravnom lijeku prekinut će postupak tako dugo dok ne utvrdi da je stranci protiv koje se priznanje traži bilo moguće pravni lijek koji je uložio podnositelj zahtjeva primiti pravodobno, tj. tako da joj je bilo moguće pripremiti obranu ili u tu svrhu poduzeti odgovarajuće mjere (čl. 43. st. 4. u vezi s čl. 33. st. 2.).

Rok za podnošenje pravnog lijeka protiv odluke o zahtjevu za utvrđenje priznanja iznosi mjesec dana od dana dostave te odluke. Ako osoba protiv koje se traži priznanje ima prebivalište u državi članici u kojoj nije donesena odluka o priznanju, rok za pravni lijek (priziv) iznosi dva mjeseca i teče od dana dostave bilo njoj osobno bilo u njezinom boravištu. Isključeno je produljenje tog roka zbog udaljenosti (čl. 43. st. 5. u vezi s čl. 33. st. 2.).

Protiv odluke o pravnom lijeku stranke imaju pravo na još jedan pravni lijek koji se podnosi samo zbog povrede prava. Taj pravni lijek podnosi se sudu navedenom u Dodatku IV. Uredbe (čl. 44. u vezi s čl. 33. st. 2.).

Sud koji odlučuje o pravnim lijekovima na osnovi članaka 43. i 44. u vezi s čl. 33. st. 2. odbija ili ukida odluku o priznanju samo zbog razloga navedenih u člancima 34. i 35. Svoju odluku mora donijeti bez odlaganja (čl. 45. st. 1. u vezi s čl. 33. st. 2.). Taj sud niti u kojem slučaju ne može ispitivati stranu odluku u pogledu merituma (čl. 45. st. 1. u vezi s čl. 33. st. 2.).

Treća osoba ne može podnijeti pravni lijek niti protiv odluke o priznanju, niti protiv odluke povodom pravnog lijeka protiv odluke o priznanju, niti sudjelovati u postupku po pravnom lijeku.¹⁰⁸

¹⁰⁷ Hess, *op. cit.* u bilj. 14, § 6 IV, t. 190.

¹⁰⁸ *Sonntag v Waidmann*, ES C-172/91, [1993] ECR I-1964, t. 44.

g) *Ukidanje ili preinačenje u državi odluke čije se priznanje traži*

Ako je odluka čije se priznanje traži nakon podnošenja redovnog ili izvanrednog pravnog lijeka ukinuta ili preinačena u državi odluke, to treba uzeti u obzir i u državi priznanja. To slijedi iz suštine priznanja, ako priznanje znači protezanje pravnih učinaka sudske odluke koji su nastali u državi odluke u državu priznanja. Sud koji odlučuje o priznanju treba ukidanje ili preinačenje odluke u svakom stadiju postupka, pa i u postupku po pravnim lijekovima, po službenoj dužnosti uzeti u obzir čim sazna za to. Prigovor stranke u postupku da tako postupi nije potreban. Sud nije ovlašten po načelu inkvizitornosti sam istraživati ili saznati za to. Prema tome, na postupanje će, u pravilu, biti potaknut na prigovor stranke.

h) *Odluka o utvrđenju priznanja*

Odluka donesena na temelju čl. 33. st. 2. kojom se utvrđuje priznanje strane odluke, nakon stjecanja pravomoćnosti, kao *res iudicata* ima obvezujući karakter u odnosu na sve kasnije postupke. Steže prema tome svojstvo materijalne pravomoćnosti.

3. Prejudicijelno (incidentalno) priznanje (čl. 33. st. 3.)

a) *Općenito*

Praksa pokazuje da se o priznanju češće odlučuje kao o prethodnom pitanju u okviru jednog postupka, nego kao o glavnom pitanju u posebnom postupku za utvrđenje priznanja.

Uredba određuje u čl. 33. st. 3., jednako kao što je to određivala Bruxelleska konvencija u čl. 26. st. 3., da se o priznanju može odlučiti kao o prethodnom pitanju.

Zanimljivo je da i u tom stavku postoji razlika između tekstova Uredbe na pojedinim jezicima. Tekst čl. 33. st. 3. u prijevodu s njemačkog glasi: "Ako se priznanje traži u postupku pred sudom države članice čija odluka ovisi o priznanju, taj sud može odlučiti o priznanju." U prijevodu s engleskog: "Ako ishod postupka pred sudom države članice ovisi o odluci o priznanju kao o prethod-

nom pitanju, taj sud nadležan je za to pitanje.” Nasuprot tome, francuski i talijanski tekst gotovo su identični. U prijevodu s francuskog čl. 33. st. 3. glasi: “Ako je priznanje istaknuto na incidentalni način pred sudom države članice, taj je sud nadležan o njemu odlučiti.”, dok prijevod s talijanskog glasi: “Ako je priznanje zatraženo na incidentalni način pred sucem države članice, taj je sudac nadležan o njemu odlučiti.” Očito je da su francuski i talijanski tekst fleksibilniji u odnosu na njemački i engleski tekst. Iz njemačkog i engleskog teksta slijedi da je prethodna odluka o priznanju odlučujuća za pitanje na koja se postupak ponajprije odnosi, a što ne bi slijedilo iz francuskog i talijanskog teksta. U svakom slučaju, sud će odbiti odlučivati o priznanju, čak i kao o prethodnom pitanju, ako odluka ono nije ni u kakvoj vezi s postupkom o kojem on ponajprije odlučuje.¹⁰⁹ Kad ta odredba ne bi postojala, sudovi bi trebali prekinuti postupak dok se priznanje ne bi utvrdilo u posebnom postupku iz čl. 33. st. 2.

U Izvještaju uz Bruxellesku konvenciju *Jenard* ističe da se to “[t]reće pravilo odnosi na slučaj kada se o priznanju odlučuje *incidenter*, tj. na temelju prigovora u jednom drugom postupku (njemački tekst)”, odnosno “[k]ad je priznanje odluke istaknuto kao prethodno pitanje u tijeku drugog postupka (engleski tekst)”.¹¹⁰

b) Polje primjene

Shvaćena općenito, odredba čl. 33. st. 3. značila bi da svaki sud može prejudicijelno utvrditi priznanje u postupku u kojem je pitanje priznanja prethodno pitanje i da to prejudicijelno utvrđenje ima učinak samo u tom postupku. No, takvo tumačenje nije dovoljno da se u cijelosti objasni polje primjene odredbe čl. 33. st. 3., posebno ne u odnosu na polje primjene čl. 33. st. 1.. Naime, već iz čl. 33. st. 1., kako je to obrazloženo, slijedi da se strane odluke trebaju priznati bez posebnog postupka. To znači da sudovi (ali, u skladu s Izvještajem *Jenarda*, i upravna tijela¹¹¹) trebaju, već kao posljedicu načela automatskog priznanja, učinke strane odluke također, a kod prethodnih pitanja posebno, uzeti u obzir.¹¹² To znači da mogućnost incidentnog priznanja u okviru jednog postupka s učinkom za taj postupak već slijedi i iz čl. 33. st. 1.¹¹³

¹⁰⁹ Wautelet, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 33.

¹¹⁰ Izvještaj *Jenard*, *op. cit.* u bilj. 13, čl. 26., str. 44.

¹¹¹ Usp. Izvještaj *Jenard*, *op. cit.* u bilj. 13, čl. 26., str. 43.

¹¹² Rassi, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 19.

¹¹³ Leible, *op. cit.* u bilj. 17, čl. 33., t. 2. i 17.

Zbog toga se ističe da stav prema kojem čl. 33. st. 3. treba tumačiti tako da odluka o priznanju kao o prethodnom pitanju ima učinak samo za taj postupak, ali da nema učinak koji je obvezujući i za kasnije postupke, toj odredbi oduzima *samostalno* polje primjene, različito od polja primjene čl. 33. st. 1.¹¹⁴ Nastavno se iznosi da ako je u čl. 33. st. 3. riječ o “trećem pravilu”, kako se to naglašava u navedenom citatu iz *Jenardova* Izvještaja, onda se tom stavku doista treba dati i poseban pravni sadržaj, različit od onog koji ima stavak 1. U skladu s time čl. 33. st. 3. treba se tumačiti tako da sud čija odluka ovisi o priznanju strane odluke može o priznanju, na temelju te odredbe, odlučiti ne samo *incidenter*, već može o priznanju odlučiti u samostalnom postupku priznanja, ako mu je takav zahtjev postavljen. Takav zahtjev mogao bi se postaviti do završetka posljednjeg usmenog ročišta o glavnom predmetu i on pretpostavlja da odluka suda o glavnom predmetu ovisi o sposobnosti strane odluke za priznanje.¹¹⁵ Takvu samostalnu odluku o priznanju može, prema tom stavu, sud donijeti *uz* odluku o glavnom pitanju, glavnom predmetu iz postupka u kojem se priznanje pojavilo kao prethodno pitanje. Samostalna odluka o priznanju, nakon stjecanja pravomoćnosti, kao *res iudicata* imala bi obvezujući karakter za kasnije postupke jednako kao i svaka odluka donesena na temelju čl. 33. st. 2.¹¹⁶ Sud bi takvu samostalnu odluku kojom utvrđuje priznanje mogao donijeti čak i kad sam prema članku 39. u vezi s čl. 33. st. 2. ne bi bio nadležan za vođenje posebnog postupka priznanja. Naime, njegova nadležnost postoji jer je nadležan za odlučivanje o glavnom pitanju.¹¹⁷ Kako to *Jenard* u svojem Izvještaju objašnjava, da bi se stvari pojednostavile, predvidjelo se da je “[s]ud koji odlučuje o glavnom pitanju nadležan i za odluku o priznanju”.¹¹⁸ Prema tome, zbog procesne ekonomije, sud koji odlučuje o glavnom pitanju nadležan je *ratione materiae* i *ratione territorii* i za odluku o priznanju kao o prethodnom pitanju.

¹¹⁴ Leible, *op. cit.* u bilj. 17, čl. 33., t. 2. i 17.; Rassi, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 19.

¹¹⁵ Leible, *op. cit.* u bilj. 17, čl. 33., t. 17.

¹¹⁶ Leible, *op. cit.* u bilj. 17, čl. 33., t. 2. i 17.; Rassi, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 19.; Schlosser, *op. cit.* u bilj. 12, čl. 33., t. 5.; Wautelet, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 36. Suprotno, da incidentalna odluka ne može imati učinak *res iudicata*, Kropholler, *op. cit.* u bilj. 11, čl. 33., t. 11. Prema shvaćanju prihvaćenom u hrvatskoj procesnopravnoj teoriji, pravomoćnost odluke kojom je odlučeno o glavnom pitanju ne obuhvaća i odluku o prethodnom pitanju, te stoga odluka o prethodnom pitanju ne bi bila obvezujuća za odluke o tom pitanju u kasnijim postupcima.

¹¹⁷ Leible, *op. cit.* u bilj. 17, čl. 33., t. 2. i 17.; Rassi, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 19.

¹¹⁸ Izvještaj *Jenard*, *op. cit.* u bilj. 13, čl. 26., str. 44.

c) Ovlast suda da ispituje razloge iz članka 34. i 35.

Prije nego što donese odluku o priznanju u smislu čl. 33. st. 3. sud je ovlašten *ex offo* ocijeniti postoji li koji od razloga za odbijanje priznanja predviđenih u člancima 34. i 35.¹¹⁹

d) *Mutatis mutandis* primjena odjela 2. i odjela 3. III. poglavlja

Čl. 33. st. 3., za razliku od st. 2., ne upućuje izričito na primjenu odredbi odjela 2. i odjela 3. III. poglavlja. Ipak, smatra se da se te odredbe primjenjuju *mutatis mutandis*, što znači da stranka koja zahtijeva prejudicijelno utvrđenje priznanja treba ispuniti formalne zahtjeve iz odredbi članka 53. - 56. Uredbe.¹²⁰ Dakle, stranka treba priložiti primjerak strane odluke koji zadovoljava pretpostavke potrebne za njezinu autentičnost (čl. 53. st. 1.).

Sporno je uživa li prejudicijelna odluka o priznanju svojstvo *rei iudicatae*.¹²¹

4. Djelomično priznanje

Prema članku 48. Uredba dopušta mogućnost djelomične ovrhe. Naime, ako je stranom odlukom odlučeno o više tužbenih zahtjeva, a odluka o ovršnosti ne može se donijeti za sve te zahtjeve, tada se može donijeti odluka o ovršnosti samo za jedan ili više zahtjeva.

Odgovarajuću odredbu o djelomičnom priznanju Uredba ne sadržava. Ipak, općeprihvaćen je stav da je djelomično priznanje moguće. Ono pretpostavlja djeljivost strane odluke. Djeljivost strane odluke postoji ako je njome odlučeno o više samostalnih zahtjeva, koji se zbog toga mogu samostalno i odvojeno priznati, odnosno ovršiti. To znači da se u pogledu svakog od samostalnih zahtjeva pretpostavke za priznanje ispituju posebno, pa ako su u odnosu na

¹¹⁹ Wautelet, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 35.

¹²⁰ Wautelet, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 34.; Kropholler, *op. cit.* u bilj. 11, čl. 33., t. 10.

¹²¹ Da nema svojstvo *rei iudicatae* - Kropholler, *op. cit.* u bilj. 11, čl. 33., t. 11.; suprotno - Wautelet, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 36., s obrazloženjem da ta presuda ima sve karakteristike potrebne za *rem iudicatam* te da bi nepriznavanje tog svojstva omogućilo stranci koja se protivi priznanju neograničenu mogućnost da napada odluku.

neke zahtjeve pretpostavke ispunjene, a u odnosu na druge nisu, moguće je djelomično priznanje.¹²²

Ako samo neki od zahtjeva ulaze u polje primjene *ratione materiae* Uredbe Bruxelles I, tada će se po Uredbi priznati zahtjevi koji ulaze u polje primjene Uredbe, a na zahtjeve koji ne ulaze u njezino polje primjene primijenit će se interni propisi države članice u kojoj se traži priznanje o priznanju stranih odluka.¹²³

Kad traži utvrđenje priznanja strane odluke, podnositelj zahtjeva može zahtjev ograničiti samo na dio odluke.¹²⁴

IV. PREKID POSTUPKA PRIZNANJA (ČL. 37.)

1. Općenito

Prema Uredbi Bruxelles I odluka iz članka 32. donesena u jednoj državi članici može se u drugoj državi članici priznati premda ona u državi članici u kojoj je donesena još nije postala pravomoćna i stekla svojstvo presuđene stvari (*rei iudicatae*) iz tog razloga što je protiv nje još uvijek moguće podnijeti pravni lijek.¹²⁵ Takav pristup prihvaćen je kako bi se što prije i što jednostavnije omogućilo pružanje pravne zaštite u drugoj državi. Međutim, ako se u državi u kojoj je odluka donesena protiv te odluke podnese pravni lijek, ta odluka može biti ukinuta ili preinačena.

Priznanje nepravomoćnih odluka može dovesti do postojanja proturječnih odluka. Naime, ako se prizna strana deklaratorna ili konstitutivna odluka, pa se na onome što ona utvrđuje ili uspostavlja *incidenter* utemelji domaća odluka,

---

¹²² Kropholler, *op. cit.* u bilj. 11, čl. 33., t. 10.; Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 66. - 67.; Leible, *op. cit.* u bilj. 17, čl. 33., t. 11.; Rassi, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 16.; Wautelet, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 37.

¹²³ *Van den Bougard v Laumen*, ES C-220/95, [1997] ECR I-1147, t. 22. Po Bruxelleskoj konvenciji priznat je dio odluke donesene u bračnom predmetu kojom je odlučeno o razvodu braka i o uzdržavanju između bračnih drugova koji se odnosio na uzdržavanje između bračnih drugova.

¹²⁴ Wautelet, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 33., t. 38.

¹²⁵ Vidi Sikirić, *op. cit.* u bilj. 2, str. 59; *van Daltsen and others v van Loon and T. Berendon*, ES C-183/90, [1991] ECR I-4743, t. 28.

a strana odluka bude nakon toga ukinuta ili preinačena, doći će do sadržajne proturječnosti između odluka.¹²⁶

Zbog postojanja rizika da odluka u prvoj državi bude ukinuta ili preinačena, priznanje u drugoj državi može se pokazati preuranjenim i štetnim za dužnika, stranke protiv koje je odluka donesena. Da bi se ta stranka zaštitila i da bi se spriječilo donošenje sadržajno proturječnih odluka, jer to otežava ostvarenje temeljnog cilja Uredbe, "brzo i jednostavno priznanje i ovrhu odluka iz država članica", Uredba u čl. 37. st. 1. (Bruxelleska konvencija to je određivala u članku 30.) omogućuje da se postupak priznanja u drugoj državi prekine prije njegova pravomoćnog završetka, ako je u prvoj državi protiv odluke uložen redovni pravni lijek.¹²⁷

Slično, ali još obuhvatnije rješenje, predviđa Uredba u članku 46., kojim se uređuje prekid postupka u kojem se odlučuje o ovršnosti strane odluke. Tom odredbom želi se zaštititi dužnika od štetnih posljedica koje za njega mogu nastati zbog ovrhe odluke koja je privremeno ovršna. Tri su bitne razlike između ovlasti suda da prekine postupak priznanja po članku 37. i ovlasti da prekine postupak proglašenja strane odluke ovršnom po članku 46. Prvo, prema članku 37. sud odluku o prekidu postupka priznanja donosi po službenoj dužnosti, dok prema članku 46. odluku o prekidu postupka za proglašenje strane odluke ovršnom donosi na prijedlog dužnika. Drugo, prema članku 37. odluka o prekidu postupka priznanja može se donijeti samo ako je redovni pravni lijek uložen, za razliku od članka 46., po kojem je dovoljno da rok za ulaganje redovnog pravnog lijeka još nije protekao, a sam pravni lijek još ne mora biti podnesen. Treće, na temelju članka 37. sud nije ovlašten odluku o prekidu postupka priznanja dužniku uvjetovati davanjem osiguranja, dok je prema članku 46. ovlašten.¹²⁸

¹²⁶ Kropholler, *op. cit.* u bilj. 11, čl. 37., t. 1.; Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 37., t. 2.; Leible, *op. cit.* u bilj. 17, čl. 37., t. 1.; Rassi, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 37., t. 11.; Schlosser, *op. cit.* u bilj. 12, čl. 37., t. 1.; Wautelet, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 37., t. 1.

¹²⁷ Članak 37. "(1) Sud države članice pred kojim se traži priznanje odluke donesene u drugoj državi članici, može prekinuti postupak, ako je protiv odluke uložen redovni pravni lijek."

¹²⁸ Wautelet, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 37., t. 1.

2. Cilj zbog kojeg se postupak prekida

Cilj je i članka 37. i članka 46. zaštititi dužnika i spriječiti mogućnost donošenja proturječnih odluka. Europski sud, obrazlažući u predmetu *Industrial Diamond Supplies v Luigi Riva* zašto se određuje prekid postupka, utvrdio je da se time želi “[s]priječiti prisilno priznanje ili ovrhu odluke [...] dok još postoji mogućnost da bi ona u državi u kojoj je donesena mogla biti ukinuta ili preinačena”.¹²⁹

3. Polje primjene

Jenard u svojem Izvještaju uz Bruxellesku konvenciju, komentirajući njezin članak 30., koji odgovara članku 37. Uredbe, mogućnost prekida postupka vezuje samo uz prejudicijelni postupak priznanja predviđen u čl. 26. st. 3. te Konvencije, sada čl. 33. st. 3. Uredbe.¹³⁰

Prema većinskom mišljenju primjena članka 37. nije moguća kad se o priznanju odlučuje u posebnom postupku za utvrđenje priznanja iz čl. 33. st. 2. Na taj postupak, zbog izričitog upućivanja u čl. 33. st. 2. na analognu primjenu odredbi članka 38. - 56. Uredbe, primjenjuje se mogućnost prekida postupka u skladu s člankom 46. Uredbe. U skladu s time članak 37. bio bi ograničen samo na slučaj kad se o priznanju odlučuje kao o prethodnom pitanju na temelju čl. 33. st. 3.¹³¹ Pri tome se priznaje da ako se i ne prihvati mogućnost primjene članka 37. na posebni postupak, primjenom članka 46. na taj postupak dolazi se do istog rezultata - sud je ovlašten prekinuti postupak priznanja.¹³² Primjenom članka 37. ne prekida se samo prejudicijelni postupak priznanja već se zbog njegovog prekida i odlučivanje o glavnom pitanju koje ovisi o prethodnom priznanju strane odluke.¹³³ Ako se prihvati stav koji je prije iznesen o polju primjene čl. 33. st. 3., prema kojem ta odredba obuhvaća i samostalni postupak priznanja koji je usporediv s posebnim postupkom priznanja iz čl. 33. st. 2., onda bi se i

---

¹²⁹ *Industrial Diamond Supplies v Luigi Riva*, ES 43/77 [1977] ECR 2175, t. 30 - 31.

¹³⁰ Izvještaj *Jenard*, *op. cit.* u bilj. 13, čl. 30., str. 47.

¹³¹ *Kropholler*, *op. cit.* u bilj. 11, čl. 37., t. 2.; *Geimer, Schütze*, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 37., t. 1.; *Leible*, *op. cit.* u bilj. 17, čl. 37., t. 2.; *Schlosser*, *op. cit.* u bilj. 12, čl. 37., t. 1.

¹³² *Leible*, *op. cit.* u bilj. 17, čl. 37., t. 2., bilj. 3.

¹³³ *Geimer, Schütze*, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 37., t. 7.

na taj postupak primjenjivao članak 46., a ne članak 37.¹³⁴ Zastupljen je i stav da bi se prekid postupka iz članka 37., s obzirom na to da se u tekstu članka 37. ne radi razlika između priznanja o kojem se odlučuje u prethodnom pitanju i posebnog postupka priznanja, primjenjivao već i na posebni postupak priznanja iz čl. 33. st. 2. Ističe se, naime, da bi bilo neobično da sud može prekinuti postupak u slučaju kad o priznanju odlučuje kao o prethodnom pitanju prema čl. 33. st. 3., a da to ne može kad o priznanju odlučuje u posebnom postupku kao o glavnom pitanju prema čl. 33. st. 2.¹³⁵

4. “Redovni pravni lijek”

Kao što je to navedeno, postupak priznanja u smislu čl. 37. st. 1. prekida se ako je u prvoj državi podnesen redovni pravni lijek. Za razliku od toga, da bi se odredio prekid postupka prema čl. 46. st. 1. u postupku donošenja odluke o ovršnosti, dovoljno je da je rok za podnošenje redovnog pravnog lijeka u prvoj državi još u tijeku, a sam pravni lijek dužnik još nije podnio.

Kao i svi drugi pojmovi iz Uredbe, ako je njihovo značenje sporno, ne mogu se tumačiti s gledišta jednog nacionalnog prava, dakle niti s gledišta prava prve države - države odluke - niti s gledišta prava druge države - države priznanja. U europskim nacionalnim pravnim porecima ne postoji jasan i ujednačen kriterij za razlikovanje između redovnih i pravnih lijekova, a oni pravni lijekovi koje je moguće usporediti kvalificiraju se u različitim pravnim porecima u različite vrste pravnih lijekova. Kad bi se primjenjivalo nacionalno pravo, postojala bi opasnost da sudac koji odlučuje prema članku 37. (ali jednako tako i prema članku 46.) slične ili iste pravne lijekove svaki put drukčije kvalificira, ovisno o tome o pravnom lijeku koje države bi bila riječ. To bi dovelo do pravne nejednakosti i pravne nesigurnosti.¹³⁶ Zbog toga se pravni pojmovi sadržani u odredbama Uredbe, u ovom slučaju pojam “redovni pravni lijek”, trebaju tumačiti autonomno, komunitarno, pozivom na sustav i ciljeve Uredbe.¹³⁷ U

¹³⁴ Rassi, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 37., t. 4.

¹³⁵ Wautelet, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 37., t. 7.; Gaudemet-Tallon, *op. cit.* u bilj. 41, t. 450.

¹³⁶ Kropholler, *op. cit.* u bilj. 11, čl. 37., t. 3.

¹³⁷ Kropholler, *op. cit.* u bilj. 11, čl. 37., t. 3.; Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 37., t. 7.; Leible, *op. cit.* u bilj. 17, čl. 37., t. 3.; Rassi, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 37., t. 7.; Wautelet, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 37., t. 9.

slučaju postojanja sumnje, pozivom na zaštitni karakter odredbe članka 37., pojam “redovni pravni lijek” treba široko tumačiti.¹³⁸

Autonomno tumačenje pojma “redovni pravni lijek” dao je Europski sud u predmetu *Industrial Diamond Supplies v Riva*. Sud je prvo potvrdio da se taj pojam treba autonomno tumačiti, odnosno da se “[p]ojam ‘redovni pravni lijek’ u smislu članka [30. i 38. Bruxelleske konvencije; 37. i 46. Uredbe - nap. H. S.] treba ... odrediti samo u okviru sustava Konvencije [sada Uredbe - nap. H. S.] same, a ne prema pravu države u kojoj je odluka donesena ili države u kojoj se zahtijeva priznanje i ovrha”.¹³⁹ U pogledu ovlasti suda priznanja da prekine postupak, Sud je utvrdio da se postupak priznanja može prekinuti “[u]vijek kada postoji razumna sumnja o sudbini odluke u državi u kojoj je donesena.”¹⁴⁰ Nakon tih utvrđenja Sud je pojam redovnog pravnog lijeka protumačio da je redovni pravni lijek onaj “[p]ravni lijek koji u državi u kojoj je odluka donesena može dovesti do ukidanja ili preinačenja odluke koja je predmet postupka priznanja ili postupka radi izdavanja klauzule o ovršnosti prema Konvenciji [sada Uredbi - nap. H. S.] i za čije je podnošenje u državi podrijetla propisan određen rok, koji počinje teći na temelju odluke”.¹⁴¹ Dodatno je obrazložio da redovni pravni lijek “[p]redstavlja dio redovnog tijeka postupka i da kao takav predstavlja procesnopravni razvoj s čijim nastupom svaka stranka može razumno računati.”¹⁴²

Sud je zauzeo i stav da se kao redovni pravni lijekovi “[n]e mogu smatrati pravni lijekovi koji ovise ili o nastupu nekih događaja koji nisu bili predvidivi na dan donošenja odluke ili o trećim osobama koje su u odnosu na predmet strane i koje se ne moraju držati roka za podnošenje pravnog lijeka koji počinje teći od dana odluke”.¹⁴³

Ima li pravni lijek suspenzivan učinak na ovršnost odluke i kakav je njegov utjecaj na njezinu pravomoćnost, ne utječe na ocjenu o tome treba li se pravni lijek smatrati redovnim pravnim lijekom.¹⁴⁴ Nadalje, činjenica da se pravni

¹³⁸ Kropholler, *op. cit.* u bilj. 11, čl. 37., t. 3.; Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 37., t. 11.; Leible, *op. cit.* u bilj. 17, čl. 37., t. 3.; Rassi, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 37., t. 7.

¹³⁹ *Industrial Diamond Supplies v Luigi Riva*, ES 43/77 [1977] ECR 2175, t. 28.

¹⁴⁰ *Industrial Diamond Supplies v Luigi Riva*, ES 43/77 [1977] ECR 2175, t. 33.

¹⁴¹ *Industrial Diamond Supplies v Luigi Riva*, ES 43/77 [1977] ECR 2175, t. 32. - 39.

¹⁴² *Industrial Diamond Supplies v Luigi Riva*, ES 43/77 [1977] ECR 2175, t. 37.

¹⁴³ *Industrial Diamond Supplies v Luigi Riva*, ES 43/77 [1977] ECR 2175, t. 39.

¹⁴⁴ Kropholler, *op. cit.* u bilj. 11, čl. 37., t. 3.; Rassi, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 37., t. 10.

lijek podnosi u višem stupnju postupka, pa se zbog toga ne može odnositi na činjenice, ne utječe na moguću kvalifikaciju tog pravnog lijeka kao redovnog.¹⁴⁵ Jednako tako, na to smatra li se određeni pravni lijek redovnim pravnim lijekom ne utječe to što se može podnijeti nakon ovršnosti odluke.¹⁴⁶

5. Odluka o prekidu postupka

Za odluku o prekidu nije potreban prijedlog stranke. Za razliku od članka 46., koji se odnosi na prekid postupka proglašenja strane odluke ovršnom, odluku o prekidu postupka priznanja strane odluke sud može donijeti i po službenoj dužnosti. Odluka o prekidu postupka priznanja diskrecijsko je pravo suda te sud nije obvezan prekinuti postupak, odnosno stranka ne može zahtijevati prekid samo zbog činjenice što je podnijela redovni pravni lijek.¹⁴⁷ Svoje diskrecijsko pravo da odluči o prekidu, kako je to u navedenom predmetu *Industrial Diamond Supplies v Riva* protumačio Europski sud, sud bi trebao primijeniti “[u]vijek kad postoji razumna sumnja o sudbini odluke u državi u kojoj je ona donesena.”¹⁴⁸ Sud odlučujući o prekidu zapravo odlučuje kojem od sukobljenih interesa stranaka dati prednost. Treba li dati prednost stranci koja traži priznanje i u čijem je interesu da se postupak priznanja čim prije dovrši ili stranci koja je u prvoj državi podnijela pravni lijek te koja bi preuranjenim priznanjem mogla pretrpjeti štetu. U vaganju interesa stranaka i u donošenju odluke sudu bi trebalo pomoći ispitivanje koje će učinke strana odluka u drugoj državi uopće steći. U sumnji bi trebalo prekinuti postupak jer ispravljanje pravomoćne odluke ponavljanjem postupka *im Wege der Wiederaufnahme* može biti vrlo teško.¹⁴⁹ Imajući u vidu osnovnu svrhu Uredbe, a to je osigurati “brzo i jednostavno priznanje i ovrhu odluke država članica”,¹⁵⁰ prekid postupka trebao bi se određivati samo u iznimnim slučajevima.¹⁵¹

¹⁴⁵ Schlosser, *op. cit.* u bilj. 12, čl. 46., t. 2.

¹⁴⁶ Kropholler, *op. cit.* u bilj. 11, čl. 37., t. 3.; Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 37., t. 8.; Leible, *op. cit.* u bilj. 17, čl. 37., t. 3.

¹⁴⁷ Wautelet, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 37., t. 17.

¹⁴⁸ *Industrial Diamond Supplies v Luigi Riva*, ES 43/77 [1977] ECR 2175, t. 33.

¹⁴⁹ Rassi, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 37., t. 10.; Schlosser, *op. cit.* u bilj. 12, čl. 37., t. 1.

¹⁵⁰ Točka 2. Preambule Uredbe.

¹⁵¹ Wautelet, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 37., t. 19.

Radi učinkovitosti postupka priznanja sud bi, prije odluke o mogućem prekidu, trebao razmotriti jesu li ispunjene pretpostavke za priznanje i odlučiti o prekidu samo onda ako su te pretpostavke ispunjene.¹⁵²

Postupak prekida priznanja odvija se prema procesnom pravu države priznanja.¹⁵³ Prekid se može odrediti na određeno vrijeme, ali i za cijelo vrijeme trajanja postupka po redovnom pravnom lijeku. Prekid prestaje donošenjem odluke o redovnom pravnom lijeku.

Uredba ne određuje ništa o funkcionalnoj nadležnosti za prekid. Prema tome, prekid postupka moguć je pred sudom prvog stupnja, a i pred sudom višeg stupnja.¹⁵⁴

6. Posebno pravilo za Irsku i Ujedinjeno Kraljevstvo

Čl. 37. st. 2. Uredbe odnosi se na posebnu situaciju u vezi s odlukama donesenim u Irskoj i Ujedinjenom Kraljevstvu, s obzirom na to da u tim državama članicama ne postoji podjela pravnih lijekova na redovne i izvanredne. Prema njihovim pravnim poredcima postoji niz načina za provjeru odluke koji nisu uvijek vezani uz određeni rok. Osim toga, kod njih se ovrha može u određenim slučajevima provesti čak i onda kada je podnesen pravni lijek za kontrolu odluke. Konačno, prava tih država članica daju sudu koji odlučuje o pravnom lijeku široko diskrecijsko pravo da odluči može li se protiv odluke uložiti pravni lijek ili ne.

U skladu s time čl. 37. st. 2. određuje se da se pravni lijekovi podneseni u Irskoj i Ujedinjenom Kraljevstvu mogu smatrati redovnim pravnim lijekovima samo ako pravni lijek ima učinak da odgađa ovrhu odluke.¹⁵⁵

¹⁵² Izvještaj Jenard, *op. cit.* u bilj. 13, čl. 30., str. 47; Kropholler, *op. cit.* u bilj. 11, čl. 37., t. 5.; Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 37., t. 5.; Rassi, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 37., t. 14.; Wautelet, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 37., t. 22.

¹⁵³ Kropholler, *op. cit.* u bilj. 11, čl. 37., t. 5.; Geimer, Schütze, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 37., t. 5.; Rassi, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 37., t. 14.; Wautelet, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 37., t. 22.

¹⁵⁴ Rassi, *op. cit.* u bilj. 14, čl. 37., t. 14.

¹⁵⁵ Članak 37. "2. Sud države članice pred kojim se traži priznanje odluke donesene u Irskoj ili Velikoj Britaniji, može prekinuti postupak, ako je izvršenje odluke u državi gdje je odluka donesena privremeno obustavljeno zbog uloženog pravnog lijeka."

Zbog toga je *Schlosser* u svojem Izvještaju iz 1978. naglasio da će “[k]ontinentalni sudovi koristiti svoju diskreciju tako da sačuvaju ravnotežu u primjeni članaka [30. i 38. Bruxelleske konvencije; 37. i 46. Uredbe - nap. H. S.] u svim državama ugovornicama. Pri tome će vrlo oprezno koristiti svoje diskrecijsko pravo da prekinu postupak, ako je pravni lijek onaj koji je moguć u Irskoj ili Ujedinjenom Kraljevstvu samo zbog posebnih nedostataka odluke ili koji se može podnijeti nakon duljeg vremena.”¹⁵⁶

Summary

Hrvoje Sikirić*

RECOGNITION OF JUDGMENTS UNDER THE REGULATION (EC) NO. 44/2001 OF 22 DECEMBER 2000 ON JURISDICTION AND RECOGNITION AND ENFORCEMENT OF JUDGMENTS IN CIVIL AND COMMERCIAL MATTERS

The subject-matter of the paper is the concept of “recognition” of foreign judgments and the procedure for the recognition of foreign judgments under Regulation (EC) No. 44/2001 of 22 December 2000 on jurisdiction and recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters (Brussels I Regulation), the most important legal source of procedural private international law of the European Union.

After the introductory part, the second part of the paper comments on the concept of “recognition” under the Brussels I Regulation, firstly on general issues with regard to recognition: legal theories on recognition, irrelevance of recognition in a third country, the requirement that legal effects of a judgment must have arisen in the state of origin, the scope of recognition, the text (wording) in which the judgment is recognized, the moment in time when recognition is decided upon and the period of the time of the recognition. Thereafter, the limits of authority enjoyed by a judgment in the State of recognition pursuant to a principle of extension of a judgment’s effects from a State of origin into a State of recogni-

¹⁵⁶ Izvještaj P. Schlosser o Konvenciji od 9. listopada 1978. o pridruživanju Kraljevstva Danske, Irske i Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske Konvenciji o nadležnosti i ovrsi odluka u građanskim i trgovačkim predmetima i Protokolu o njezinu tumačenju od strane Suda, Službeni list EZ, C 59, 3. svibnja 1979., str. 71, t. 204.

* Hrvoje Sikirić, Ph. D., Professor, Faculty of Law, University of Zagreb, Trg maršala Tita 14, Zagreb

tion are analysed: effect of finality of a judgment as to its substance (*materiellrechtliche Rechtskräftigkeit*), estoppel effect (*Präklusionswirkung*), constitutive effect (*Gestaltungswirkung*), procedural effect towards third persons, foreign judgment as a legally relevant fact, burden of proof and enforceability.

In the third part of the paper, which represents the most essential part, three forms of recognition foreseen by the Brussels I Regulation, are analysed: automatic recognition, recognition in a declaratory proceedings, and recognition as an incidental issue within the framework of other proceedings. The principle of automatic recognition, as accepted by the Regulation, provides that judgments issued in one Member State are automatically recognized in other Member States without any prior proceedings or formal steps. It represents one of the pillars on which the European judicial area is based and directly contributes to “rapid and simple recognition and enforcement“ accepted as a main goal of the Regulation pursuant to Recital 2 of its Preamble. With regard to the recognition procedure in which the main issue is the determination as to whether a foreign decision is capable of being recognised, the notions “interested party” and “dispute” are considered as well as the possibility of only initiating the procedure for a positive and not a negative declaration and. It is emphasised that the special procedure for recognition can be initiated independently as well as together with a request for the declaration of enforceability of the foreign judgment. Further, the effect of annulment or amendment of the decision in the State of origin on the recognition procedure and the legal nature of the decision on the declaration of recognition is discussed. Regarding recognition as an incidental issue, the difference in terminology of several languages of the Regulation is emphasised, the scope of application of the respective provision is analysed, the court’s authority for refusal of recognition is considered and the *mutatis mutandis* application of rules of Sections 2 and 3 of the Chapter III of the Regulation. Within this part of the paper, the partial recognition of a foreign judgment is also explained.

The fourth part of the paper considers stay of proceedings, especially the reasons for a stay and it is determined that a stay only relates to the prejudicial recognition procedure. In addition, the notion of the “regular legal remedy“ is explained, the discretionary power of the court to stay the proceedings is analysed and a special rule for Ireland and the United Kingdom is explained.

Key words: Council Regulation (EC) No 44/2001 on Jurisdiction and the Recognition and Enforcement of Judgments in Civil and Commercial Matters, Brussels I Regulation, foreign judgment, recognition of foreign judgments, automatic recognition, recognition as a main issue, recognition as an prejudicial issue.